Broj 6 Poštanski tekoći račun. (Conto corrente colla posta.) **U Trstu, 7. febrara 1924.** Pojedini broj **20 cent.** **God. II.**

„Istarska Riječ“
izlazi svakog četvrtka uveče. Svakog drugog četvrtka donaša literarni prilog „Mladi Istranin“. Pretplata za tuzemstvo iznaša 15·— lira na godinu, a za inozemstvo 25·— lira. Uredništvo i uprava lista: Trst (Trieste) - Via S. Francesco d'Assisi 20-I. Telefon: 11-57

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku istarskog naroda.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. — Narodna poslovica.

Oglasi stoje 4 lira
za svaki centimetar visine u širini jednoga stupca. Za višekratno uvrštenje daje se znatan popust prema pogodbi. Plaća se i utužuje u Trstu. Dopisi se šalju uredništvu, a novac upravi. Nefrankirana se pisma ne primaju, a rukopisi se ne vraćaju ni u kojem slučaju.

Naša riječka braća

Točne granice izmedju riječkog teritorija i Jugoslavije odrediti će naročite komisije na licu mjesta. Prema tome mi još ne znamo, koliko će riječkih Jugoslovena pripasti Jugoslaviji, ali možemo već danas ustvrditi, da će najmanje koji dvadesetak hiljada naše riječke jugoslovenske braće ostati s nama pod kapom kraljevine Italije.

Članak 9. Sporazuma o Rijeci veli doslovce:

„**Jugoslovenskim manjinama na Rijeci bit će dan onaj režim, što ga uživaju italijanske manjine u Dalmaciji.**“

Italijani u Dalmaciji pod Jugoslavijom uživaju velike pogodnosti. Imadu svoje škole, svoje [illegible], svoje čitaonice, na sudovima ih mogu zastupati i oni načelni advokati koji nisu zaprisegli vjernost jugoslovenskom kralju, mogu nesmetano vršiti obrt, trgovinu itd., itd. Njima je tako dobro, da mnogi dalmatinski Italijani, koji su poslije Rapalla prebjegli u Italiju, [illegible] nisu ostali kod kuće.

Prema sporazumu potpisanom u Rimu, [illegible] na Rijeci [illegible] uživaju [illegible] još razna druga prava. [illegible] je [illegible] potpisano [illegible].

Veliimo [illegible] **vaida**, [illegible] gledati [illegible] nekim nepoveđenim [illegible].

Dne 28 novembra 1920 [illegible] dana [illegible] u Parlamentu i senatu prvi talijanski državnici [illegible] Giolitti i Tittoni [illegible] Italije [illegible] talijanskoga naroda [illegible]. Čuli smo tada [illegible] Jugoslaveni [illegible]

[illegible]

jankim.

[illegible]

Da li će pak 9. članak najnovijeg rimskog sporazuma imati koliko više snage od onog svečanog obećanja, što su ga nama dali u svečanoj sjednici rimskog Parlamenta, dne 28. novembra 1920 — to će da pokaže skora budućnost.

Budu li naša braća na Rijeci doista uživala sva ona prava, što ih uživju Italijani u jugoslovenskoj Dalmaciji mi ćemo, bespravni, biti prvi koji ćemo tome da se radujemo — od svega srca, od sve duše.

Bude li im se pak dogodilo kao nama, pokaže li se naime, da je i napisano i potpisano obećanje — ludem radovanje, i onda ćemo mi, bespravni biti prvi, koji ćemo u njihove duše, u njihova srca uliti našu tvrdu vjeru u bolje i ljepše dane njihove i naše.

U to ime, da su nam zdrava naša riječka braća, naši mili u nevolji prijatelji!

Glavni sastanak polit. društva “Edinost„ za Istru

Dne 31. januara ove godine obdržao se je glavni sastanak političkog društva „Edinost“ za Istru. Sastanak, unatoč zlom vremenu i unatoč tome, da pošta nije bila uručila svim pozvanim odaslane im pozive, bio je vrlo dobro posjećen. Vidili smo svećenika uz seljaka u narodnoj nošnji, radnika uz trgovca, vidili smo predstavnike naroda Istre od Premanture do Ilirske Bistrice. Predsjednik Dr. Vratović u svojem je govoru pozdravio sve prisutne, pročitao je izjave onih, koji su se ispričali i kojima je bilo onemogućeno doći na sastanak i pozdravio je izaslanike tršćanskog političkog društva, narodnog poslanika Dra Wilfana i zastupnike bistričkog kotara, koji se sada pridružio Istri. Ocrtao je nato današnji unutarnji položaj u redovima Slavena počevši od prvog probudjenja narodne svijesti pod vodstvom Dobrile i Vitezića sve do naših [illegible] Laginje, Spinčića [illegible] Tomašića [illegible]

[illegible]

[illegible] 60 lira za 100 kruna i to [illegible] kako je bilo koncem 1918 a sa [illegible] do aprila 1919. [illegible] je bio zadnji dan za izmjenu novca. [illegible] izrazio [illegible] da se [illegible] jer [illegible] bi izgubile naše zadruge pet godina [illegible]. I za pokriće toga gubitka je već [illegible] akcija. Vlada si je uzela rok [illegible] do konca ove godine i to iz [illegible], ali je izjavila, da će nastojati da se izmjena izvrši do konca juna. [illegible] sa Drom Wilfanom bio je u Rimu kao ekspert o tom pitanju i Dr. Agneletto [illegible] Zadružne Zveze u Trstu. Uredjenje ovog pitanja [illegible] nastavio je Dr. Wilfan [illegible] pokazalo je, kako je bila gnjasna i demagoška ona kampanja, koja se vodila proti njemu i proti političkom društvu onaj put, kad su bile izmjenjene krune Jadranskoj banci i Ljubljanskoj kreditnoj banci. Ono je pitanje bilo čisto separatni problem i riješilo se je bez obzira na naše zadruge sa sasvim drugog vidika od talijanske vlade same, dočim je time pitanje izmjene kruna naših zadruga ostalo sasvim netaknuto, kako to dokazuje i sada odredjena izmjena kruna. Nadodao još, da je sporazum za Jugoslaviju bio apsolutno potreban, već radi toga, što se tako može država da konsolidira i što mogu da nastaju uslijed toga korektno uredjeni odnošaji izmedju obiju država.

Prisutni su pomnjivo pratili sve izjave Dra Wilfana i konačno su burnim pleskanjem izrazili svoje odobrenje i svoju zahvalnost. Nato je opet predsjednik uzeo riječ i istaknuvši potrebu reorganizacije naših političkih društava predložio je da se stvori jedan jedini politički organizam. O toj stvari su nekoji od prisutnih podali svoje mnijenje, a svi su se složili u tome, da je jedan jedini skupni organizam za političke stvari apsolutno potreban. Jednoglasno je bio prihvaćen zaključak, da se dosadašnje istarsko političko društvo „Edinost“ konstituira kao istarski pokrajinski odbor ili odsjek političkog društva „Edinost“ za cijelo Primorje, koji bi sasvim neodvisno i autonomno vodio sve poslove za istarsku pokrajinu, dočim pokrajinski odbor za Trst i pokrajinski odbor za Goricu dičmo djeluju za svoje pokrajine. Za sve skupne stvari pak opstoji [illegible] centralni odbor političkog društva „Edinost“ sa sjedištem u Trstu. U tom centralnom odboru je svaki pokrajinski odbor ili odsjek zastupan po [illegible] broju svojih odbornika. Drugim riječima: imamo dakle dano jedno jedino političko [illegible] za cijelo Primorje, u kojem su tri [illegible] odsjeka za pojedine pokrajine. Predsjednik svakog pokrajinskog odbora je ujedno i podpredsjednik centralnog odbora, koji ima opet svoga predsednika.

Nato je povjerenik [illegible] prisutne o radu političkog društva „Edinost“ za Istru, koje je uvijek i u svakoj [illegible] [illegible] našim bijednim ljudima u Istri. Žalibože [illegible] nam prostor lista ne dozvoljava, da se opširno pozabavimo tim [illegible]

[illegible]

[illegible] izabran [illegible] Predsjednikom bio je izabran [illegible] Dr. Mirko Vratović [illegible] 9 osoba iz svih krajeva Istre i to 2 seljaka, 2 [illegible] 1 radnik, 1 činovnik i 1 odvjetnik. Podpredsjednikom je bio izabran [illegible] Don Luka Kirac, [illegible] bivši zastupnik u istarskom saboru u Poreču [illegible] [illegible] u Austriji [illegible]

[illegible] odbor. Predsjednik [illegible] Vratović [illegible] centralnog odbora [illegible] „Edinost“.

[illegible] je predsjednik [illegible] izbornog reda. [illegible] pomno slušali njegove izjave [illegible] kroz cijelo vrijeme [illegible] pratili napeto tok govora i [illegible]. Pojedini članovi su izrazili svoje [illegible] svoje predloge, o kojima se [illegible] raspravljalo.

Na posljetku budi izrečena najsrdačnija hvala svim onima, koji su prisustvovali sastanku, a naročito našim seljacima, koji su unatoč velike bijede iz raznih krajeva Istre dohrlili na sastanak, da pozdrave [illegible] nastojanje i složan rad svih [illegible] u duhu naših velikih preporoditelja Dobrile, Vitezića, Laginje, Spinčića i Mandića.

Hvala im!

Jeste li prijavili svoje uloške kod poštanske štedionice u Beču

Kako smo već par puta javili, 15. februara 1924. ističe rok za prijave uložaka kod poštanske štedionice u Beču. Poštanski komesarijat u Trstu javlja, da poštanski uredi iza napomenutog dana ne će primati nikakvih prijava. Tko još nije prijavio svojih uložaka, neka to učini što prije, jer mu kasnije molbe ne će biti uzete u obzir. Toliko znanja i ravnanja radi.

Jesam li poslao pretplatu?

Wilson - umro

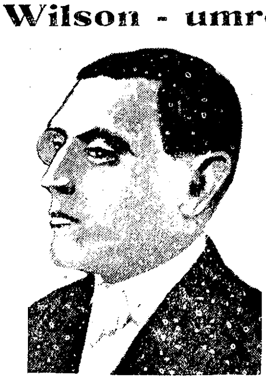

Iz Washingtona [illegible] je zadnjeg dana prošlog petka umro Thomas Woodrow Wilson, bivši predsjednik Sjedinjenih američkih država.

Thomas Woodrow Wilson se rodio 28. decembra 1856 u Stauntonu, u državi Virginiji. Otac mu je bio prezbiterijanski svećenik. Nakon svršenih studija nastanio se u Atlanti kao advokat. Kako nije mogao [illegible], nakon gotovo dvije godine [illegible] univerzitet i studira političke nauke. 1887 godine bio je imenovan profesorom [illegible] 1890 [illegible] profesorom [illegible] [illegible] jedne izmedju [illegible].

[illegible] New York [illegible] stranka [illegible] Sjedinjenih država [illegible] demokratske [illegible].

G. 1912 Wilson [illegible] republikanci [illegible] Roosevelt [illegible] predsjednikom Sjedinjenih država.

Wilson [illegible] Sjedinjenih američkih država [illegible] oštroj opoziciji [illegible] reforme i obećanja [illegible]. Radi svojih velikih [illegible] prijašnjem [illegible] 1916 godine [illegible] država.

[illegible] i potpuno [illegible] narod nagovarajući ga [illegible] Njemačke. Američki [illegible] malenih [illegible]. Nakon [illegible] rata Wilson [illegible] konferenciji [illegible] lukavim, intrigantskim [illegible] izigran od [illegible] tragičnu sudbinu [illegible] svoje velike ideje.

Svojim je [illegible] prije i poslije rata Thomas Woodrow Wilson osvojio duše cijelog [illegible] svijeta, koji [illegible] radi njegovog [illegible].

Slava Wilsonu!

Izbornici!

Da li ste unešeni u izborni imenik? - Ako niste, da li ste reklamirali??

Italijansko-jugoslov. sporazum

O ovom sporazumu bilo je već govora u zadnjem broju našeg lista. Radi toga danas objavljujemo samo one točke sporazuma, koje će jamačno interesovati naše ljude. Te točke jesu:

Kako je riješeno pitanje srpskih pravoslavnih opština u Italiji?

U pogledu srpsko-pravoslavnih crkvenih opština u Italiji, predsjednik italijanske vlade Mussolini izjavio je jugoslovenskoj vladi slijedeće:

„Kraljevska italijanska vlada izjavljuje, da će statut srpsko-pravoslavnih opština u Italiji biti uređen čim moguće prije, jednom konvencijom u pogledu njihove autonomije duhovne kao i one njihovih dobara. Ova će konvencija sadržavati i izvršenje čl. 23. konvencija Santamargeritskih, koje se odnose na episkopat u Zadru".

Što će biti sa zavodom sv. Jeronima u Rimu?

Glede ovog zavoda Mussolini je dao jugoslovenskoj vladi ovu izjavu:

„Italijanska vlada priznaje zavod sv. Jeronima — „istituto degli schiavoni" — u Rimu, kao izvanjsku instituciju u korist jugoslovenskih katoličkih podanika kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, koji imadu prava prema „Breve sclavorum gentium", te izjavljuje, da nema ništa protiv toga da se prava, koja su pripadala bivšoj austro-ugarskoj monarhiji prenesu isključivo na Kraljevinu SHS. Od prihoda ovoga Zavoda oduzimat će se godišnje jedna svota za davanje štipendija slavenskim bogoslovima, iz onih interesovanih biskupija, koje su prema mirovnim ugovorima podpale pod Italiju (Trst, Poreč i Zadar). Koliko broj štipendija toliko i svotu svake pojedine, odredjivat će iz godine u godinu Sveta Stolica. Crkva sv. Jeronima, kojoj je priznat karakter jugoslovenske nacijonalne crkve, podvrgnuta je — kao historički spomenik na čuvanje italijanskom ministarstvu prosvjete, prema odredbama koje u ovome pitanju važe za Italiju. Slavenski bogoslovi, koji pripadaju gore spomenutim trima italijanskim biskupijama, moći će — sa dozvolom rektorovom i prema normama eklezijastičkih propisa — služiti u crkvi sv. Jeronima posve ravnopravno kao i jugoslovenski bogoslovi, koji budu u zavodu. Crkva sv. Jeronima imat će isti juridički položaj kao i ostale crkve stranih naroda u Rimu.

Prema sporazumu gore izloženom, italijanska će vlada poduzeti nužne korake da se sekvestar nad Zavodom sv. Jeronima digne u roku od tri dana nakon izmjene ratifikacija riječke konvencije".

Da li će seljaci, koji imaju posjed u jednoj i drugoj državi, plaćati carinu za transport svojih zemljištnih proizvoda?

Ne. 7. čl. dodatne konvencije, koja je bila priklopljena sporazumu izmedju Italije i Jugoslavije, glasi:

Podanici obih ugovornih strana, koji stanuju ili imadu poslovnicu unutar italijanske granice, a posjede unutar granice SHS. ili da stanuju i posluju unutar zone SHS., a posjedi im se nalaze unutar italijanske granice imadu pravo, da prenose u svoje stanove ili poslovnice — uzduž cijele granične linije izmedju navedenih zona — sve proizvode na svojim dobrima i posjedima kroz cijeli period od početka branja do konca decembra. Ovo prenošenje njihovih proizvoda ne podpada pod carinu niti pod bilo kakvu taksu o uvozu ili izvozu pa makar se kretali i putevima, koji nisu carinski obilježeni.

Da li će biti dozvoljena slobodna kretnja marve i u slučaju marvinske bolesti?

Kretanje blaga izmedju obih graničnih zona bit će uglavnom slobodno i bez ikakovih sanitarnih mjera. Medjutim, ako bi se u spomenutim zonama utvrdila marvinska pošast, slinavka, ili druga kakva prijeječiva bolest, životinje u čijim redovima vlada spomenuta bolest, a dolaze iz okuženih mjesta, morat će, da uzmognu prijeći granicu, imati iskaznicu od općine, u kojoj će se potvrditi, da te životinje dolaze iz mjesta, gdje nema pošasti. Kad se u graničnim zonama bude konstatovala životinjska kuga, zabranit će se svaki transport životinja i proizvoda, pa i onaj slame i krme.

Što će biti sa iskaznicama (pašoši)?

Stanovnici obih graničnih zona moći će da prelaze granicu slobodno bez posebnih pašoša, ali će morati imati pograničnu iskaznicu. Oni će moći prelaziti i na konju, na kolima ili na drugom kakvom prevozilu pod uslovima, koji su u suglasju sa carinskim odredbama. Za djecu ispod 12 godina ne će trebati nikakva iskaznica, ako prelaze granicu u pratnji starijih.

Pogranične iskaznice moraju biti saglasnog oblika i izdane po okolišnim redarstvenim vlastitima odnosnog kraja. Ove pogranične iskaznice moraju biti potvrdjene (imati vizum) od konzularne oblasti druge države ili od oblasti ove države, koja je vlasna, da ih izdaje. Valjanost pogranične iskaznice ograničena je na jednu godinu, a i manje.

U slučaju preke potrebe (smrti, nenadane bolesti, pogreba i slično) pogranične vlasti mogu dozvoliti osobama, koje nemaju pogranične iskaznice prema priloženom obrascu jedamput prolaz s jednog teritorija na drugi. Ove dozvole mogu biti potvrdjene na ulazu u drugu državu od kontrolnog graničnog ureda ove države i vrijede za tri dana.

Pogranične iskaznice i dozvole za prelaz izuzimaju se od svake biljegovine ili slično.

Novi politički izborni zakon

za italijanski parlament

Na koji se način vrši upis u imenik birača?

Službeno i na zahtjev birača

Službeni upis.

Iz registra stalnog pučanstva upisuje se službeno u izborni imenik sve one osobe, koje imaju sve preduslovlje, da budu birači (čl. 1-3).

Što je registar stalnog pučanstva?

(kr. dekret 21. septembra 1921 br. 445)

Svaka općina mora da drži jedan registar svih onih osoba, koje imaju u dotičnoj općini svoje običajno bivalište. To je registar stalnoga pučanstva. Iz tog se registra upisuju u imenik birača sve one osobe, koje imaju sva svojstva od zakona zahtjevana, da budu birači.

Što tamo, gdje nema registra stalnog pučanstva?

U novim pokrajinama nisu još posvuda dovršene sve predranje za sastav registra stalnog pučanstva. U tim se krajevima vrši službeno upisivanje u imenik birača po podacima, koji proizlaze iz spisa civilnog stanja, iz popisa pučanstva, iz iskaza za novake i iz matrikularnih listina, koje se nalaze se u općinskom arhivu.

Upis na zahtjev birača.

Svaki gradjanin, koji zahtjeva, da bude upisan u imenik birača jedne općine, mora učiniti podnesak, u kojem treba da navede: a) ime i prezime svoje i od oca, mjesto i vrijeme rodjenja, b) prebivalište. Ako ga nema u općini, onda mora da navede u kojem izbornom odsjeku hoće da bude upisan.

Molba mora biti potpisana od tražitelja. Ako zbog koje nezgode **ne može potpisati,** mora priložiti notarsku izjavu, kojom dokazuje, da mu je potpisivanje onemogućeno. Ako **ne zna** potpisati, mora da učini usmenu molbu u prisutnosti dvaju svjedoka pred općinskim tajnikom ih pred notarom (čl. 11).

Prilažu se molbi sve isprave, koje su potrebne i da tražitelj dokaže, da je birač. Onaj tražitelj, koji nije rodjen u općini, u kojoj zahtjeva upis u imenik birača, mora priložiti prepis krsnog lista.

Promjena općine.

Onaj, koji je već preko 6 mjeseci upisan u imeniku birača u jednoj općini, iz koje se je već preko 6 mjeseci iselio u drugu općinu, a hoće da bude upisan u imeniku te nove općine, ili onaj, koji hoće biti upisan, gdje ima glavno sjedište svojih interesa, mora da prikaže molbu od njegova potpisanu na općinskog načelnika nove općine i da dokaže, da se je putem pismene izjave predane općinskom načelniku odrekao upisu u imeniku prve općine. Onaj koji je upisan u izbornom imeniku jedne općine i hoće da ostane tamo upisan, premda je promjenio svoje bivalište u drugu općinu te je u toj drugoj općini upisan u registru stalnog pučanstva, mora priložiti molbi potpisanu izjavu. O toj izjavi načelnik one općine, u kojoj tražitelj hoće da ostane upisan bezodvlačno obavješćuje načelnika druge općine.

Kako se biljeguju navedene molbe?

Molbe i isprave, koje su potrebne za provedenje ovih operacija proste su svakog biljega.

Gdje se molbe prikazuju?

Molbe i isprave predavaju se općinskom tajniku, koji o tome izda potvrdu primitka.

Kako je sastavljena komisija za reviziju imenika birača?

U svakoj općini postoji jedna općinska izborna komisija za reviziju izbornih lista. Ona je sastavljena od načelnika, koji je ujedno i predsjednik i od više komesara i to u onim općinama, gdje broji općinsko vijeće 15 do 30 članova, od 4 komesara, a u drugim općinama od 6 komesara. Ove komesare imenuje općinsko vijeće u redovitoj jesenskoj sjednici, a uzima ih također iz broja onih političkih izbornika, koji se ne nalaze u općinskom vijeću samo da su uneseni u listu porotnika, ili da imaju komplementarni ispit nižih elementarnih tečaja, ili da pripadaju stanovitim slojevima pučanstva (gledaj čl. 13. izbornog zakona).

Što onda, ako je općinsko vijeće raspušteno?

Kad je za vrijeme jesenskog zasjedanja općinsko vijeće raspušteno, vrši se imenovanje članova općinske izborne komisije, čim je vijeće sastavljeno, ako se to dogodi prije 15. decembra. Inače ostaju kao članovi općinske izborne komisije oni, koji su to bili i prijašnje godine, a to pod predsjedanjem kraljevskog komesara do imenovanja načelnika, a poslije pod predsjedanjem načelnika.

Kakvu zadaću imaju općinske izborne komisije?

Dne 1. decembra svake godine poziva načelnik putem objava, koje se moraju izvjesiti na općinskoj tabli i na drugim javnim mjestima, sve one, koji imaju izborno pravo, a nisu upisani u imenik birača, da to učine do 15. decembra. Poslije proteka 15. decembra sastavlja općinska izborna komisija 5 iskaza po abecednom redu u svrhu revizije izbornog imenika.

Što sadržavaju ti iskazi?

U prvom se iskazu predlaze upis svih onih, koji imaju izborno pravo: a) bilo što moraju biti upisani službeno, b) bilo što su prikazali molbu, kako smo već gore naveli. U pogledu ovih zadnjih pita komisija od predsjednika tribunala njihov kaznenl list. U drugom se iskazu općinske izborne komisije ili uslijed molbe ili reklamacije, ali uvijek ili na temelju pravomoćne presude ili drugih isprava izbris mrtvih i onih osoba, koje su se odrekle upisa u **općinskoj** listi. Kod svakog imena mora biti navedeno iz kojih razloga i na temelju **kojih** dokumenata je izbris predložen i da li uslijed molbe reklamacije ili službeno.

U trećem iskazu su navedena imena onih, kojim se molbe za upis odbivene sa dotičnim obrazloženjem.

U četvrtom iskazu nalaze se imena onih izbornika, koji su se stalno iselili s inozemstvo.

U petom iskazu su navedeni oni izbornici, koji su vojnici

Jedan se prepis ovih iskaza izvjesava na općinskoj tabli, a jedan prepis mora ostati općinskom uredu. Svaki gradjanin ima pravo, da ih pogleda.

Poziv za reklamaciju.

Najkasnije do 31. januara komisija putem javnih objava poziviže sve one, koji hoće reklamirati, da reklamiraju. Na 1. februara općinski načelnik obavješćuje prefekta, da su dotični pozivi obavljeni.

Što onda, kad općinska komisija, ili načelnik ili općinski tajnik ne vrše svoje dužnosti u utanačenim rokovima?

U tom slučaju prefekt šalje jednog delegata, koji mjesto njih ima da vrši njihove dužnosti. Trošak mu predujni općinska blagajna, koja ima pravo, da se od krivca naplati. Istodobno obviješćuje prefekt i kr. prokuratora.

Kako se birači obaviješćuju?

Izvješivanjem prije napomenutih pet iskaza na općinskoj tabli smatraju se obavijesćeni svi oni, koje je općinska izborna komisija predložila za upis u listu birača.

Osobno i pismeno moraju biti obavijesćeni oni, koje je općinska izborna komisija predložila za izbris i one, koji su zahtjevali izbris ili upis, i to u roku od 3 dana poslije obnarodjenja iskaza.

Reklamacije.

Svaki gradjanin može da do 15 februara reklamira kod pokrajinske izborne komisije protiv svakoga upisu ili izbrisu ili odbiću upisa ili izbrisu u iskazima predloženim od općinske izborne komisije i to ne samo za svoju osobu, nego u pogledu svake osobe.

Reklamacije mogu se prikazati u istom roku i kod općinske izborne komisije, koja ih proslijedjuje pokrajinskoj izbornoj komisiji.

Ako se reklamacija, kojom se pobije jedan upis prikazuje kod općinske komisije mora to općinska komisija naznaniti interesiranoj stranci (ako to njoj reklamat nije već sam naznanio putem sudbenog kurzora), koja može opet u roku od 3 dana prikazati protureklamaciju kod iste općinske izborne komisije.

Ako se reklamacija, s kojom se pobije jedan upis prikazuju kod pokrajinske izborne komisije, mora reklamanat da dokaže, da je to već naznanio interesiranoj stranci putem sudbenog kurzora.

P O D L I S T A K

Kraljević Marko kao ratar

(Narodna pripovijest).

Starica majka karala više puta Kraljevića Marka: „O moj sinko, Kraljeviću Marko! Ostavi se četovanja, jer zlo dobro donijeti ne će, a meni staroj već je dodijalo sve perući krvave haljine. Zato uzmi dušo, Kraljeviću Marko, ralo i volove, ori brda i doline i sij pšenicu bjelicu pa hrani mene i sebe". Marko posluša majku pa uzima ralo i volove, al'ne ore ni brda ni doline, već on ore careve drumove. Otud idu Turci janičari, noseći tri tovara blaga, pa govore Kraljeviću Marku: „More Marko, ne ori drumova!" — „More Turci, ne gaz'te moj oranja!" — „More Marko, ne ori drumova!" — „More Turci, ne gaz'te moj oranja!". Pa kad je napokon to Marku dosadilo, digne ralo i volove, pobi Turke janičare, uzme tri tovara blaga i odnese ih svojoj staroj majci, veleći: „Eto, majko, to sam tebi danas izorao!

Časni lanci

U staro doba, kada bijaše više blagoslova na zemlji, bijaše i više pravde: bogataši i silnici nisu se nepravedno okoristavali žuljevima siromaha i nejakih, suci nisu bili podmitljivi, svjedoci nisu bili lažljivi, a prijatelji nisu bili neiskreni i podli. Onda su, u to blagoslovljeno doba, pravo iz neba visjeli zlatni lanci i oni su bili svjedok u ljudskim raspramа. Kad sud ne bi mogao da izmiri pravdaše, ni da nadje krivca, onda bi ti ljudi lijepo išli ovim zlatnim lancima. Tu bi doveli pravdaše da oba sada prihvaćaju časne lance. Tko je imao pravo, taj bi vazda mogao lijepo da prihvati lance; ama od krivca bježali su i dizali se sve više na nebo. —

Jednom su dva kuma vodila parnicu. Kum Ivo uzajmio u kuma Pera sto dukata. Da prevari kumu, izdubi Ivo štap i u taj štap nareda dukate. Kad je stigao dan, da vrati zajam, dođe kum Pero. Ivo mu dade štap u ruke, no kada Pero upita za drug, Ivo se poče živo zaklinjati, da je novac vratio. Cudi se kum Pero i veli:

Jok, kume, nisi ti duga vratio!

Jesam! veli Ivo.

Nisi! — „Jesam! i tako dodje do svadje medju kumovima, a takova je svadja dvostruka grjehota. Dodje i do suda. Ivo je štap opet uzeo sebi, pa na sudu isto tako govoraše, te sudac nije znao, kako da rasudi, jer nije bilo svjedoka.

Napokon odu i k časnim lancima. Nakupilo se svijeta kao na sajam, da vide, koji kum ima pravo, a koji laže? Najprije dohvati lance kum Pero, a onda dodje red i na Ivu.

Sad Ivo brže reče: „De, kume Pero, prihvati mi taj štap, dok zahvatim lance!

Sad su dukati bili u kuma Pere, pa je za to i Ivo mogao da lance dohvati. No čim se svjetlima razidje, Ivo uze štap od kuma Pere. U taj se čas digoše lanci i dizaše se sve više i više u nebo, te ih za uvijek nestane ispred ljudskih očiju.

Od onda nema više blagoslova na zemlji. Ali pravo naši kažu: Oteto — prokleto! Ni Ivo nije bio sretan sa ovim dukatima, vatra mu proždrije kuću i štale, a bolest i neredica djecu i usieve. Pod starije dane oblazio je tadie pragove prositi milostinju. Od njega je za udarao čudan neki smrad, tako te ni na koga seoski psi nijesu toli bjesno lajali i režili kao na Ivu... Nemo, zaista, većeg grijeha, nego prevariti prijatelja i vratiti zlobom za dobrotu. Ovo pa čini ni nijema živina.

Istarske narodne pjesme

Sveti Petar z rajen gre...

(Nar. pjesma iz Sv. Donata kod Buzeta.)

Sveti Petar z rajen gre,
Mila majka za njin gre. —
Čakaj, sinko moj, mene.
Gremo skupa (u) svitli raj!
— Majko, ne ćeš Boga viditi,
Ni Divice Marije:
Oštirica bivala,
Skarsa mera dajala,
Vino si otpijala,
Voda si dolivala
Nisko, nisko od pakla,
Nidar ne ćeš Boga viditi,
Ni Divice Marije!

Tu je mrzan studenčić,
Tu je voda rančica:
Napij se, grešna dušica,
Jer u paklu je ruščijć,
Na nebu zlatna vrata,
Blažen oni, ki da njih pride.

Kad smo bile u majke...

(Nar. pjesma iz Nerezina kod Lošinja.)

Kad smo bile u majke,
Kol rumene jabuke,
Majko nas se daržala,
Ni nam strahu dajala,
Ni učila moliti,
Ni fu subotu postiti,
Ni na misu hoditi
Kada druge na misu,
A mi s poja vāfn' poje
Venčice smo fargale,
Kosice smo spletale
Svakom smo se rugale.
A najveć s ubogimi.
Rasrdi se Bog na nas
Da nam teku po popa.
Da nam kaže krivi put,
Kud se grede va pakal.
Srela nas je Marija:
Kamo greste dušice,
Krivim putem va pakal?
Pa nas ona uzela
U presveto krijeće

Kako je sastavljena pokrajinska izborna komisija?

U pokrajinskoj izbornoj komisiji nalazi se predsjednik tribunala dotične pokrajine, jedan savjetnik prefekture i tri gradjanina imenovana od pokrajinskoga vijeća. Osim toga su za ovu pokrajinsku izbornu komisiju odredjena i dva namjesnika.

Komisija ima svoje sjedište u palaci prefekture. Sjednicama pokrajinske izborne komisije prisustvuje jedan zastupnik kr. prokure, koji ima pravo, da uvidi liste i dokumente. Proti zaključćima pokrajinske izborne komisije, ima on pravo, da rekurira u roku od 10 dana na prizivno sudište, ima i pravo, kad predleže uslovi, da zametne i kazneni postupak.

Kakav je posao pokrajinske izborne komisije?

Od 15. februara do 1. marča mora općinska izborna komisija poslati na pokrajinsku izbornu komisiju.

1. protokol o svojim zaključćima,
2. definitivnu listu biraća prošle godine,
3. onih već više puta spomenutih petiskoza,
4. reklamacije sa svim dokumentima.

U roku poslije primitka tog materijala sastaje se pokrajinska izborna komisija i pregleda sav rad općinske izborne komisije, rješava reklamacije podastrte protinjoj i odlučuje u onim novim zahtjevima za upis ili izbris, koji su joj izravno stigli.

Do 30. aprila pokrajinska izborna komisija mora da dovrši svoj pošao i da vrati iskaze općinskoj tajništvu ujedno sa svim spisima.

Do 20. maja pak biti će rješenja komisije saopštena interesiranim i na temelju njezinih odluka biti će popravljen permanentni imenik biraća.

Do 31. maja moći će svaki gradjanin da u općinskom uredu uvidi poravljeni imenik biraća. (Slijedi.)

Rykov

novi predsjednik ruskih sovjetskih republika.

DOPISI

IZ UMAGA.

Prošlog tjedna dogodila se u našem mjestu velika nesreća. Jedne noći pojavila se velika vatra u našoj općinskoj zgradi. U par minuta bilo je alarmirano cijelo mjesto i okolica. Svi smo skočili do goreće opcinske zgrade i nastojali, da ugušimo vatru. Čitavo naše nastojanje bilo je bezuspješno. Vatra je zauzela takav mah, da nam ju apsolutno nije bilo moguće zagušiti dok nije izgorila općinska zgrada. Šteta se računa na više hiljada.

IZ RIJEKE.

Operacija. Prisega. — Prvi komenti. — Feste. Leopold I. Nulla di mutato.

Rijeka je operirana, a liječnici ostaše živi... Ražika je samo u tome, što sam se ja jednoga jutra probudio kao čistokrvni regnicolo.

Ja Rokac, stari, neshvaćeni patricij ovog nekoćnostog u Rimu sretno operiranog grada! I Ninetta je regnicola... Oboje smo regnicoli. Pitao sam ju, da mi kaže, što joj se čini od svega toga. On: ment, kako da možem reže:

— Kapja njim srdacna pala!...

Pitao sam je: A kome?

— Svenkolikem... I vam...

I više mi nije ništa rekla. Ovako se danas na Rijeci medju sobom mnogi traktiraju i maltraktiraju.

Inače je sve prošlo dosta mirno. A bilo se je bojati, da će doći do gusta, jer, kako bilo da bilo, na Rijeci ima ljudi, koji nisu zadovoljni s ovakovim rješenjem. To su on: najintrasigentniji, koji vele: — Sto će nam Rijeka, kad smo izgubili Baroš i Fiumeru?! —

Bilo ih je nekoliko, koji su se prije tri četiri godine zakleli Bogom i svetim Vidom i Modestom, da će do zadnje kapi krvi braniti Baroš i svim mogućim i nemogućim silama zapreći, da ta luka ne dospije pod Jugoslaviju. Kad je puknuo glas, da će Baroš ipak ostati Jugoslaviji, svak se na Rijeci pitao: Sto će sada oni, koji su se zakleli, da će do zadnje kapi krvi... — i tako dalje i tako dalje.

Na sreću — i ta se stvar rješila mirno, bez krvi i na sveštrano zadovoljstvo. G. Guverneri pozvao je zakletnike k sebi i onako po soldatski rješio ih je one zakletve — pa nikome ništa. I dobro je tako. Istina, od zakletve rješava obično ljude crkvena vlast, ali — a la guerre comme à la guerre... U normalnim vremenima, dakako, pazi se na takove stvari mnogo više. Tako sam ja jednom imao prijatelja, koji se zakleo, da ne će nikada više jesti fažola, i mogu vam reći, da je taj moj prijatelj umro, a da nije prekršio svoje zakletve, premda mu je srce pucalo za fažolom. Da je taj moj prijatelj živ, možda bi danas jeo fažol... Danas kanda se sve može!

Na prvi glas, da ćemo biti anektirani, ja sam izišao na Korzo i hodeći mimo onako — a la me ne inpipo — hvatao sam u zraku razne traze i usklike, što su padali iz ustiju onih, koje sam sretao. Evo što sam sve morao da slušam:

— Finalmente! — Co, che ghetto che faremo! — Che impirada! — A će bit Punto franko? I ne lassarà el statuto? — — ce se moć delat kuntraband? — Semo ben messi! Fora le bandiere! — A ca ce Zanella? — E ta Lega delle Nazioni? — A d'Annunzio? Koša vol dir, ke non se fa vivo? Ca mi ga je to? —

U nedeju, 27. prošloga mjeseca, imali smo la prima festa dell'annessione. U ponedjeljak je bila druga, utorak treća u srijedu bila bi četvrta, ali je ona prokleta bura odnijela mnoge zastave, i tako su se svečanosti morale da prekinu. Medjutim one će se nastaviti, čim stigne vijest, da je italijansko-jugoslavenski sporazum ratificiran.

Ja sam očekivao, da će svečanosti biti bučnije. Stari je Grošić držao svoj 176. govor. Sirene su slabo tulile, u korteu bilo razmjerno malo ljudi, ali oni, što su bili — bili su birani i dignitosi. Pa obična muzika, pa luminacija, pa alalà i sve tako.

Ja sam sjedio u svojoj sobi sâm. Preda mnom na stolu ležala je otvorena knjiga Tomšičeva: Storia di Fiume. Listao sam po njoj, i dok se vani klicalo Italiji, klecalo i plakalo, ja sam čitao, kako su moji sugradjani Riječani već u staro vrijeme bili majstori u priredjivanju svečanosti prigodom kakove političke ili druge proslave. Tako sam na str. 193. našao napisano: U zdravlje Njegovog carskog Veličanstva, neka se zapali pet »maškula« i četiri topa«. Bilo je to godine Gospodnje 1683. za vladanja Habsburgovca cara Leopolda I. Svi su gradjani i gradjanke morale da izidju u svečanom ruhu; bubnjevi su tamburali, trublje »trumbetale«, plesalo se je sve u šesnaest uz svirku »torò« ili sopilâ. (čisto hrvatski specialitet!) A vino? A ognji? rasvjete, korteji sa zapaljenim zubljama, pa banketi, večere, fraje, zbornije — sve je to bilo na dnevnom redu, jer su moji sugradjani bili već onda dobri bonkulovići, kanšto su, bez zamjere, i danas. Pošto su se ugledni gradjani i poglavice puka dobro najeli, pobacali su, što im je ostalo medju svjetinu, koja je stajala nokolo i nastalo je veliko natjecanje sliČno onome, kad su par stoljeća kasnije Madžari ili koji drugi bacali medju gomilarsku djecu patakune ili srebrne sestice. A kako su i onda već bili u modi »trasparenti«, oblasti su preporučivale, neka se sa zapaljenim svjećicama u noći slože ove latinske riječi:

«**Vivat Austria**» ili pak «**Vivat Leopoldus romanorum imperator!**»

A kako li je pak bilo nekoliko godina kasnije, kad je na Rijeku stigao Cesar Karlo Šesti, otac blagopokojne Marije Tereze? To je bila slava! A gdje su soneti i druge pjesmice, što su se riječkimi ulicama pjevale, kad su oni Madžari prvi put ušli u grad?

Oi che tornati siamo
Al Regno d'Ungheria.
Ognuno lieto sia,
E giubili nel cor;
E al suo Re diletto (Francesco I.).
Che saggio lo governa,
Giuriamo fede eterna,
Giuriamo eterno amor!...

I moji su mili sugradjani prisizali — prisizali su »eterno amor«, kao i onaj moj pokojni prijatelj, da ne će jesti fažol. A ja, ovdje u svojoj sobici, slušajući onu buku vani, pitao sam se: Bože veliki i dragi! Sto će to reći: eterno?

Odgovor: Eterno znači što i — perpetuo. — A sto znači perpetuo?

Perpetuo znači točno — tri godine, dva mjeseca i petnaest dana, to će reći — vrijeme, što je proteklo od potpisa rapalskog ugovora pa do danas. (Kako je poznato, u rapalskom ugovoru stoji, da će Italija i Jugoslavija «**in perpetuo**» postovati nezavisnost i samostalnost riječke države!...)

U ovom najnovijem ugovoru nema riječi »perpetuo«, ali je tu riječ izrekao stari Pašić u jednoj svojoj zdravici kod Mussolina. Bog zna, sto je stari Nikola mislio, dok mu se niz bradu omicala ona riječ; in perpetuo?

Perpetua se je uostalom zvala i služavka onoga popa don Abbondia, koji dolazi u ramanu »I promessi sposi«. Vraška je ono bila baba velika diplomatkinja!

Inače — nulla di mutato — ništa se nije promijenilo — pisala je ovih dana »Vedetta«, i ja joj vjerujem, a molim, da joj i vi vjerujete. Ni bura, sto je odmah poslije aneksije onako strašno naskočila, nije u stvari ništa promijenila. Naši su joj žepovi već otprije navikli...

Nulla di mutato.

Tempora mutantur nos et mutamur in illis!...

Rokac.

IZ RUKAVCA.

U ovim teškim poratnim vremenima, kada svopca bijeda bije sve i svakoga, teško je i pojedincu da se financijelno provlači iz dana u dan, nebi li sebi i svojoj obitelji obezbijedio koricu svakdanjega hljeba. U koliko je pak tegotnije, a i gotovo nemoguće funkcijonisanje, jednom društvu kulturno-potpornog značaja, smatramo suvišnim svako dokazivanje i uvjeravanje. No usprkos svemu tome možemo se obradovati već samoj činjenici, sto društvo »Domoljub« danas postoji, ali ne samo postoji, nego možemo s pouzdanošću ustvrditi, da je ono danas na snažnim i solidnim temeljima, imajući svaki dan sve to bolji izgled u život i napredak.

Sa mnogo volje i postojanosti, radilo se i radi sa strane odbora i pojedinih članova, da se društvo prene iz svoga sumorna sna, iz nedavne ere krutog nerevarenja, a kad se jednom probudilo da mu se poda onu snagu i moralnu i materijalnu, koja će »Domoljub« jednom probudjen uzdržati na stazi njegova plemenitog poziva.

Članarina i zabave, kao glavni izvori materijalnog života, mogli su usput da pokrivaju one troškove sto ih društvo snaša, specijelno fond, iz kojeg se podjeljuje redovita potpora svakom oboljelu članu, i obitelji svakog umrloga.

Imajući uvijek pred očima interes skupnosti, odbor se zahvaljuje, sada početkom nove godine svim onima sto su mu tijekom njegova djelovanja bili na ruku. Ali izim dobodaka, koje samo članstvo pozrtvovno doprinosi, ovih smo dana bili pogodjeni ugodnim iznenadjenjem plemenite naklonosti i darežljivosti naših sunarećana iz daleka svijeta. Na poticaj člana i podpresednika društva Vjekoslava Šepić, sakupio je vriedni negdašnji član Vinko Pošćić u Kaliforniji medju svojim zemljacima, Jugoslavenima, svotu od 1310.— lira, koju je svotu odbor »Domoljuba« primio.

Potreseni bolju na polasku naših ljudi u tudjinu, vraća nam se uspomena na ona lijepa vremena našeg čilovanja iz prošlih dana, te nas boli kad gledamo kako naši nekadašnji drugovi osnivaju u tudjem svijetu svoju obitelj i postojbinu, zapuštajući često za dugi niz godina svoju zavičajnu grudu. Obratno čustvo napunja nam grudi, kad se opet koji od njih pomoli medju nama na pragu očinjega doma.

Ovim plemenitim korakom naših u tudjini opažamo, kako i oni u svijetu još ne zaboravljaju ove najveće svoje svetinje, domaću grudu, znance i drugove, pa se ovako lijepim darom sjećaju onih s kojima su nekada drugovali a i onih koji su ih naslijedili, premda ih sami moguće i ne poznaju. Ovakvim postupkom postajemo i mi dostojni imena »narod«, jer narod u pravom smislu riječi postaje onda, kad se kulturno preobrazi u toliko, te može stupati upored sviju onih, koji u svijetu uživaju naziv kulturnih naroda. Iako nas danomice manje biva, lutajući svijetom za obezbijedjenje dnevnih potreba, zahvaljujući se iskreno svim onima čija čemo imena sada navesti, možemo s optimizmom u duši pokliknuti:

»Ak' i jesu odleteli zdrali
Ostali su ptići ždralovići.
Hranit ćemo ptiće ždralovića,
Naše pleme izginuti ne će,
Naši dvori pusti pusti ostat ne će!«

Evo imena darovatelja i svote naznačene u dolarima:

Luka Grbac 5.—, Vuko Pošćić 2.—, Josip Sepić 2.—, Ivan Ančić 2.—, Josip Ančić 2.—, Josip Ivančić 2.—, Anton Puž (Martinić) 1.—, Frane Sepić 1.—, Viktor Bačić .30, Marija Kenkela .25, Marija Dubrović —.25, Josipa Dubrović .25, Vinka Levar —.10, Vinko Kinkela .50, Andre Laginja .50, Frane Ivančić 1.—, Petar Petrović —.25, Jakov Havadić .50, Josip Bastijančić .25, Frane Rubesa —.25, Vinko Klauda —.50, Orbanić 1.—, Josip Laginja .50, Vjekoslav Bačić .50, Josip Simčić .25, Lojzić Frlan —.50, Filip Sabljic .50, Teofil Morgan .50, Niko Dubrovic 1.—, Andre Pošćić 1.—, Josip Jurdana (Dundić) —.50, Ivan Fugera 1.50, Ivan Luksetić (Ojla) 1.—, Josip Crnčić .50, Lojzo Juričić .50, Josip Grgurina —.50, Ivan Anjelić —.50, Srečko Frlan .25, Andre Kinkela —.25, Mate Kinkela —.50, Miro Kinkela .50, Andre Kinkela 0.50, Viko Sinčić .50, Frane Rukša .50, Andrić Luksetić —.50, Viktor Sepić 1.—, Frane Kinkela (Kovačić) —.50, Ivan Sinčić .50, Vjekoslav Crnčić (Kruljčev) .25, Frane Luksetić .50, Frane Bačić 1.—, Josip Cončić (Rudoj) 1.—, Anton Kinkela (Conjinov) 1.—, Josip Varljen (Jankovic) 1.50, Josip Mender —.50, Božo Varljen 1.—, Frane Crnić —.50, Vladimir Sepić 1.—, Frane Kinkela Conjina 1.—, Frane Pošćić 1.—, Frane Bralić —.50, Toma Grhovac .50, Marija Kovačica —.50, Frane Ivula 1.—, Pavla Kovačica —.50, Anton Grgurina 1.—, Ivan Susanj 1.—, Andre Puž (Matuz) .50, Andra Martinjačev .50, Ivan Spinčić .50, Eugen Vlah .50, Ivan Grbac .50, Anton Mandić .50, Josip Imarić —.50, Blaž Božić .50.

Svima hvala i napose onima, koji su obdarili društvo premda nijesu iz našeg mjesta!

Odbor.

IZ CRESA.

Da je otok Cres zapušten i zanemaren u svakom pogledu mislimo, da o tomu netreba trošiti riječi. Dok ides po putu najbolje se uvjeravaš o tomu, jer moraš gledati kamo ćes nogu položiti. Silne kiše, koje su ovih zadnjih mjeseci pale, izrovale su brda i doline, a ponajviše naše i onako slabe puteve. Već preko sedam godina ništa se nije učinilo za popravak naših puteva! Kiše su padale, putevi se rušili, a nitko ih nije popravljao. Radi toga sa žalošću gledamo te ruševine puteva. I po tim putevima mora naš bijedni seljak da hoda, a što je glavno, sve sto imade prevaža, bilo ljetinu, bilo gnoj u polja, bilo drva na more. Da mora naše gospodarstvo nazadovati, dokazom su ovakovi putevi. Zaludu se sve lijepe odredbe stvaraju, kako bi se gospodarstvo podiglo, kad fali glavni uvjet — putevi. Prevoz mu pojede sve i zato zapušta polja, njive i šume i bježi u daleki svijet za koricom kruha, a kod kuce bi mogao ipak preživjeti kad bi bilo vise ljubavi za puk.

Bojimo se mnogo za naše ovce. Ove su kiše ovce oslabile, hrane su malo imale, pa stisne li malo bolje zima, poerkat će mnoge.

Preporučili bi novomu podprefektu u Lošinju, da se malo prošeće po našim putevima, da ih na svoje oči vidi, pak da se na kompetentnom mjestu zauzme, da se već učine jednom oni putevi, koje su naši zastupnici oblastima preporučivali i predlagali. Gospodin podprefekt može lako naći u svojem uredu predloge naših zastupnika. Kad bi se prošetao, onda bi vidio da su mnogi nameti previsoko udareni, da se mnoga odredba bilo glede rijeka drva, bilo glede držanja koza, bilo još koja druga ne može radi mnogih razloga onako ovršiti. Uvidio bi, da i naš narod imade pravo, da mu se djeca poučavaju u materinjem jeziku, ako hoce da se čemu nauče.

Mi smo rekli svoje, a na njemu kao savjesnom čovjeku jest, da to izvede.

IZ LANIŠĆA.

Nakon dugog mrtvila opet smo oživili našu čitaonicu. Upisali su se svi, osobito mladi. Nemamo doduše nikakvih novina osim naših pokrajinskih, koje izlaze u Italiji. U čitaonici čitamo našu »Istarsku Riječ« i »Edinost« a sastajemo se i na razgovore. Kupili smo i tombulu, pa koji put i na nju igramo. No jednog dana dodje naš oružnik i zabrani nam igrati u čitaonici tu domaću kućnu igru. Ne znamo, otkada je to zabranjeno. Poznato nam je, da po svim čitaonicama postoje i tombole i šahi i domino i biljardi, ali kod nas je to zabranjeno. Svaki pametan čovjek znade da je pametnije, da se zabavljamo nevinom igrom, nego da idemo u krčme da se kartamo, pijemo i svadjamo. Naši oružnici toga ne uvidjaju. Ne preostaje nam sada drugo, nego da uzmemo tombolu i da idemo pod hrast kraj sela pa da se tamo zabavljamo. U vinu je začetak svakega zla, pa čitaonica je stjecalište trezvenih ljudi, gdje se članove odvraća od krčme. Umjesto da karabinijere to veseli, oni nas odatle tjeraju. Zar bi im bilo milije, da se vucarimo po krčmama, pa da upropaščujemo sebe, a damo posla i njima. Ne vjerujemo!

IZ MAREZIG.

Predzadnjo nedeljo smo bili, ko smo prišli k maši, kaj presenečeni. Namesto pete maše, je bila tiha. Zakaj? Kakor smo poznejе izvedeli, je gospod orožniški brigadir prepovedal slovensko pridigo in petje v cerkvi. Rekal je baje starešinam, da se imajo čas pritožiti do 5. marca. Kakor vidimo, spet se vračajo pruske metode. Zares lepe razmere!

IZ BUZETA.

Ovih dana ostavio nas je dosadašnji župeupravitelj, Italijanac, i otišao u Lanišće. Na njegovo mjesto došao je drugi Italijanac, neki predekan iz Pirana. Pogodom svojeg dolaska držao nam je u crkvi politički (pardon! — pozdravni) govor. Govorio je u italijanskom jeziku. Iz njegovih riječi razabrasmo, da našem jeziku ne će biti ni odsada mjesta u našoj buzetskoj crkvi.

Ona podje svomu sinu:
»Sine mili, sine dragi,
Zam ti ove dušice
U raj koji mali kraj,
De ne će drugim dušam
Niti (smetat) ni pačit!
»Ne morem ih, majko, zet:
Ona mi su molile,
Ni (u) subotu postile.«
Tad ih Bože uzeo
U presvetu kriocc,
Pa otidje k Mihovilu:
»Vagni ove dušice,
Kam će one protegnut!
Protegnule nad pakal,
Majka ih je uzela
I otišla svome sinu:
»Zam ti ove dušice
U raj koji mali kraj,
De ne će drugim dušam
Niti (smetat) ni pačit.
Isus il je uzeo
U raj jedan mali kraj.
De ni su drugim dušam
Ni (smetale) ni pačile.

Mešnjice

(Istarska kanconeta).

Od javora vi mešnjice moje,
Vam darujen te mrmorje svoje:
Ča je bilo, tega više nima,
Kraj ognjišca samo svaki klima:
Sve tuguje i sve se skončuje.
I sve place i sve beštemuje;
Nima tanac, tambure bišjive,
Oči su nam svima krmežljive,
Pak kad radost ne će do nas doći,
Vaši piski nama će pomoći.

Oj, mešnjice, semo javorove,
Zač vas moja žejna duša zove:
Pevat ćemo kanat od starine
Od te drage naše domovine.

Slavu ćemo našu menconati,
Lepa doba vavek spominjati.
Konšolati braćo i sestrice,
Nevestice — naše jagodice,
I spominjat zoricu crljenu
I budućnost lepo zamišljenu,
Molit ćemo Boga od nebesa,
Ki je storil tolika čudesa.
Da nan Istru očuva od zloga
Zarad muke dragog Sina svoga;
Nek Bog daje zdravje i veselje,
Svakom vruće nek ispuni želje,
Nek nan rodi belica šenica,
Neka zori vinova lozica,
Da pasaju tuge i žalosti,
Nek se vrate stare veselosti;
Rodu našen neka hoje bude,
I veselo nek mešnjice gude.

Od kolena, braćo, do kolena
Nek odzvanja: oja nina nena!

Franina i Jurina

Fr.: Dunke, Jurino, ćemo mi drugi «nalojeni» imet ča od tega novega akordamenta?

Jur.: Stavil sam dupli očali i sve iščem i iščem, da ću ča za nas nać...

Fr.: Pak — si našal?...

Jur.: Sam našal, da te oni od Reki pak sve do Peharovi, pasat Lovrana, imet nekakovu zonu tišuće metar široku, va ku će se moć s Kastva grada nosit — frišku ribu...

Fr.: Kega zlodeja!

Jur.: Frišku ribu. Tako piše va jednem palagrafe: **peše freško.**

Fr.: Svi te vrazi zeli! Da j' to bilo nekada, ne bim niš rekal, zač Kastavci su, kako svi znamo, imeli dosta mora od Preluki, pak do Kantride, ma sada ga nimaju ni kapa... Svega su njim zeli, i još bi oteli, da njim Kastavci davaju **peše freško.** Bi se, bi se i ne bi se!

Jur.: Ja mislim, da je to ovako bilo:ešperti jedni i drugi — ljudi študijani! — čuli su, da Kastavci imaju jednu zlamenitu lokvu, pak su trebeda nekako zi-študijali, da se va toj lokve lovi «**peše freško**».

Fr.: I kako je dan današnji svet jako šegav, ja se ne bim ni najmanje začudil, da čujem, da su kastavski grajani dobili jedan lepi dan Befel, da moraju nad lokvu stavit jednu **tuneru** i lovit — **peše freško** za Lovran i Peharovu.

Jur.: A još bi lepše bilo, da hite va lokvu **tratu,** pak da potegnu vanka onega kapitana Moretti, ča su ga ono jedanput sudac Kinkela i svi do vragu tega bili hitili nutar.

Fr.: To bi bilo jako spašno, aj bi, pobostriča! Nego, ja mislim, da je i tu kriv «el maledetto troppo saver». Ti znaš, da se od Kastavac kako i od Lovranac, povedaju nekakove čudnovite štorije, kako su ono jedanput va njive sadili sardelice, a oniešperti, ki su storili on akordamento, su trebeda čuli i zato i misleć, da su morda one sardelice već vilezle, stenfali su va onu hartu i to, da će se moć s Kastva nosit v Opatiju i va Lovran «peše freško».

Jur.: Vej si ga vrag! Bilo ovako, ale onako — ja ću ča budem prej mogal poć malo do Kastva i prvega kego trefim, reć ću mu: — Ala, fora što peše freško, korpo de una šajeta!

Fr.: Nego pustimo ča sada ta tvoj peše freško — već ti mane malo povej, ako si još ča našal va onem akordamente?

Jur.: Našal sam, da će durat — pet let.

Fr.: A koliko j to?

Jur.: Pet let. Ča to ni pitaš?

Fr.: Bin otel znat, ako te ta leta bit, kako su nekada bila. Nekada su i ženski brhani bili dalji, a sada su kraći, pak mislim, kada se je već na svete toliko tega prikratilo, da će tako bit i z leti.

Jur.: Će bit ča bude. Za sada se zna samo to, da su oba dva kraljevstva, talijansko i jugoslavensko, va amicicije, a ča je najuteslijvije i najzlamenitije, to ti je, da su Mussolini i Pašić va Rime pili z jedne bukaleti, na koj je zvani bilo napisano: — Bevi Bijondo!

Fr.: Mane je jako drago, da je prišlo do te amicicije, i ja volim videt Talijane i Jugoslavene, da piju z jedne bukaleti dobro i slatko vince, nego ono grdo ulje od ličini. Ja mislim, da su va ta akordamento stavili i to, da nas već nete mučit s uljem od ličini?

Jur.: To nisu stavili nutar, zač to je, kako se ono diplomatički reče: kveštijon de politika iterijore... Ale to se vec samo po sebe razume, da kade je amicicija, ne more i ne sme bit ulje od ličini a ni bombi i ni revolveri.

Fr.: I ja mislim, da je tako. Kako bi to bilo, da mi jedan njihov stavi ruku okol vrata i da me buša i govori: karo mijo šćaveto, mi te vojo un ben de vita — a z druge strani i va isto me vreme vritnjaka!

Jur.: Ja se nadam, da se to ne će dogodit; ma da ti pravo rečem, mane ne bi ni to začudilo, zač ti moraš znat, da sva mudrost moderne diplomacije celega sveta ti je sva va tem, kako **će nekega** zgora obušat, a zdola — **oščipat.**

Fr.: Puli mane će malo ča nać za ščipat, zač nisam nego kost i koža. Nego, reci još ti malo mane, ča će bit z oneh naših krun, ke su naše posujilnice poslale va Ljubljanu va vreme odi gveri?

Jur.: Promenit te ih.

Fr.: A kako?

Jur.: Ne znam, ali znam, da te ih promenit. Mussolini se je sâm sa svojem potpisom podobligal, da će ih razmenit va liri. Da j' ki drugi to obećal, rekal bim: **špeta** kaval... ma Mussolini je muž beseda, i videt ćeš — krune te bit razmenjene.

Fr.: A kada?

Jur.: Ča prej moguće!

Fr.: Dunke — gore uši!

Jur.: Alalá!

IZ SVETVIČENTA.

Sa nestrpljenjem smo očekivali naš list. Na dan Majke Božje Svijećnice kao da nam nije bio ni blagdan, jer nismo imali naše novine. Jedan drugoga smo čudno gledali i pitali se, koji uzrok je tomu, da nemamo novine. Mislili smo, da je valjda zakasnila. Drugog dana očekujemo, ali opet novine nema. Veselo smo išli na dan Svetoga Blaža u Svetvičent, da uzmemo našu novinu. No listonoša nam ni tog dana nije dao novine, već nam je kazao, da je list došao i leži na pošti, ali da su ga karabinijeri zaplijenili. Otišli smo na poštu, da se i tamo o tome uvjerimo, ali i ondje su nam kazali, da je «Istarska Riječ» zbilja tamo, ali da su karabinijeri naredili, da se list ne smije izdati naručnicima. — Htjeli smo otići brigadiru od karabinijera, ali onog dana ga nije bilo kod kuće, jer je otišao na sajam u Vodnjan.

Možete si predstaviti, kako nam je bilo pri duši, kad smo se vraćali svojim kućama po okolici Svetvičenta. Kao da nam je netko nešto velikog uzeo. Osjećali smo, da nam se je učinila grozna nepravda. Pa još u ovo vrijeme!

IZ KANFANARA.

Pred malo dana našlo se na našoj željezničkoj stanici više ljudi, koji su stajali u čekaonici čekajući vlak. Razgovarali su se o gospodarskim pitanjima. Nato im se približi općinski tajnik Cossara te im reče: «Seljaci, zar ne znate da je Kanfanar u Italiji? Ako hoćete, da vas pustim pri miru, govorite italijanski. Ja ne mogu nikomu dozvoliti, da na kanfanarskoj stanici, na stanici najitalijanskijega (sic!) grada, govori hrvatskim jezikom, jer bi mogao ovuda proći koji italijanski ministar te posumnjati u naše italijanstvo!...» «Dozvoljujete ili ne dozvoljujete,» odvratiše mu naši ljudi, «mi ćemo i nadalje razgovarati u našem materinskom jeziku. Hoćete ili ne ćete — u Kanfanaru se je govorilo oduvijek hrvatski i govorit će se. Vi ste nam, gospodine tajniče zabranili naš jezik i u crkvi i u školi, ali iz naših domova ne ćete — nikada!» Te riječi su tako djelovale na gospodina tajnika, da je odmah odmaglio iz čekaonice. Medjutim drugi dan dao je pozvati k sebi jednog našeg mladića, koji vodi ovdješnju posujilnicu, te rekao, da naša posujilnica nema prava da posluje, ako se poslovanje vodi u hrvatskom jeziku, koji da je priznat samo u Jugoslaviji!! Što mu je na to odgovorio naš mladić, to nam nije poznato. Svakako držimo, da bi jedamput morao i g. Cossara prestati sa svojim šikanacijama, jer nas time ne će nikada odvratiti od našeg jezika!

IZ BORŠTA KOD MAREZIGA.

Predprošle nedjelje došli su oružnici u Boršt kod Mareziga, da ondje pretraže kuću nekog Brkilja. Čim su došli u njegovu kuću, ovaj im izjavi, da je fašista i da im kao takav ne dozvoljuje da provadjaju nikakve premetačine. Oružnici su mu odgovorili, da mu prema zakonu moraju pretražiti kuću bez obzira na njegovu stranačku pripadnost. Kad je Brkilj vidio, da oružnici ne kane odustati od svoje nakane, pograbi kosir i navali na oružnike. Sreća je prohtjela, da su se oružnici pravodno povukli malo natrag, tako da im je ostala prerežena jedino bluza oko želuca. Zatim su oružnici pograbili razljućenog fašistu i odveli ga svezana u koparske zatvore.

IZ LIVADA.

Naše ceste nalaze se u vanredno lošem stanju. Ako se brzo ne poprave, onda će nam za malo vremena biti onemogućen saobraćaj sa susjedstvom. Već danas se šire glasovi, da ni korijera, koja vozi putnike iz Pazina u Trst i obratno, ne će moći da prolazi kroz Livade. Sramota je, što se za popravak ne brine ni općina ni pokrajina. Čemu onda plaćamo namete za uzdržavanje cesta? Kamo ide naš novac?

IZ BUTUNIGE.

Kod nas nema nijednog inteligentnog čovjeka, koji bi nas štogod podučio, a nema zapravo ni pismenih ljudi. Nije ni čudo. Butuniga bila je oduvijek zanemarena na školskom polju, a tako je i sada. Na naše molbe za ustanovljenje škole nije se nikad nitko obazirao. Radi toga danas uvelike trpimo. Kad nam oblasti pošalju preko županstva kakve pozive, da dodjemo na sud ili na općinu, ovdješnji župan mora da trči po cijelom selu, da mu tko pročita naše pozive. Pri tom biva više puta i ismjehavan. Svi mu vele, da kad nije za to mjesto, neka se odreče. Imaju i pravo. Naša općina mnogo s njime gubi. S jedne strane moramo plaćati radi njegove nepismenosti velike globe, a s druge strane opet nema nikakva razumijevanja do našeg položaja. Zamislite samo: putevi su u takvom stanju, da nam apsolutno nije moguće da po njima vozimo svoje proizvode, a on na sve to samo šuti, mudro šuti, samo da se ne zamjeri pazinskoj gospodi. Zar je to lijepo? Mi smo već svega toga siti, pa mu iz **svega glasa dovikujemo:** «Ili kuj ili miruj»!

IZ KRŠETI PRI BUJAH.

Pred nekoliko dan je prišlo v naši mirni vasi do strašanskega umora. Naš domačin Petrelić je po večerji šel k počitku. Ko je zaspal, so vdrli v njegovo hišo neznani razbojniki, ki so naskočili z noži na Petrelića in ga umorili. Petrelić je ležal v mlaki krvi dokler niso prišli v hišo orožniki in sodna komisija iz Buj. Tedaj je zdravnik ugotovil, da je Petrelić nič manj kot petnajstkrat zaboden z nožem. Doslej še ni dognano, ali je bil umor izvršen iz maščevanja ali v svrho ropa. Znano je pač bilo, da je bil Petrelić precej imovit. Orožniki so aretirali već osemljenih oseb.

IZ PODGRADA.

Na našoj se općini i dalje šopiri poznat vam delija, neki geometar iz Pule. Premda ga sa općinskim uredom ništa ne spaja, on se svejedno u njemu danomice vrti kao pravi gazda. Nametnuo se on našem općinskem zastupstvu na način, kako to on najbolje znade, pa vam, braćo moja, izgleda kao jedan nepozvani štraordinarijo. Ne znamo po čijem nalogu i prema kakvim uputama obavlja na općini nekakvu reviziju računa, odnosno knjiga, pa ne znaju valjda to ni oni, koji općinom upravljaju.

Sa 1. febrara imao bi biti izabran i potvrdjen sa strane općine novi tajnik, te prema oglasu u novinama i započeti sa istim danom službu. No nama nije poznato, da bi se radi toga bila vršila kakva sjednica, koja bi inače bila morala da se vrši, niti vidimo novog tajnika, koji je općini vrlo potreban. — Nama je pak poznato, da je molbu uložilo nekoliko molitelja, koji su vrlo spremni i odgovaraju svim zahtjevima, ali valjda nisu po ćudi gospodinu geometru, pa je on već znao naći način, da odgodi riješavanje pitanja o novom tajniku, dok se ne nadje osoba, koja ne će niti poznati naš jezik i niti odgovarati propisama, ali će trubiti u rog one šačice ljudi u Podgradu, koji vedre i oblače, pa i preziru sve što je naše. Zato već oko općine i nešto suška. Sire se već i glasovi, da namjerava kandidirati za općinskog tajnika naš bivši tajnik, neki famozni Lovranac Mandich, koji je mrzio naš narod iz dna duše i koji nije imao nikakve strukovne spreme ni uslova, a niti je poznavao jezik pučanstva. — Taj je čovjek predložio svoje dokumente jednome članu općinskog zastupstva i zahtijevao od njega, da ga potvrdi za tajnika bez obzira na suglasje ostalih zastupnika — ali to mu nije uspjelo. Mi se nadamo, da mu uopće ne će uspjeti da sjedne na meku stolicu, jer njegovi računi sa općinom nisu baš najčišći.

IZ PULJŠTINE.

Ljuto biste se varali, kad biste mislili, da je Pula sasvim mlitava, neko neživo biće. Obratno! Dnevno vidiš velike mase ljudi na «Portarati» i na «mrkatu». Nisu to kakva fina gospoda, ali su ipak u toliko gospoda, što mogu mirne duše da spavaju do 10 i 11 sati ujutru. Posao ih ne muči, rad ih ne tare, sve je besposleno. I ove sirote besposlenici dolaze dnevno, kako rekosmo, na sijela i «čakulanja».

To vam je eto tobožnji pokretni život, to vam je ono što se kreće. Dakle ne mase ljudi u sastajanju na izmjenu robe, kupoprodaju, trgovinu itd. već mase ljudi, koji se sakupljaju u nezaposlenosti, da se skupno najauče i nariču. A kako su ti ljudi i šaljivi znadu, za utjehu velike svoje nesreće, da se zafrknu i nasmiju, te se nabacuju pitanjima: — Co, Tonin, quanti buži ti ga streto štamatina sul cinturin? Drugi opet primjeti: — E, ki ga fame, ki ciga — hier, — Odgovaraju: hir, hir, hir.

I tako u šali i časkanju malko odlane i zaboravi se časkom na kukavno stanje.

Ličnjanski je «Asilo» (Legino dječje zabavište) započeo da funkcioniše. Početak ne pokazuje baš najboljih uspjeha. To je napokon i razumljivo. Ličnjanci nisu nikada tražili da se u njihovom mjestu otvori takovo zabavište, koje ima svrhu, da im odnarodi njihovu djecu, već im je ovo nasilno narinuto. Svi se tješe time, da ni ovo ne će biti vječno.

Medulin pak ima običnu manju feštovanja. Prvi pokus neke komedijice bio je mljohav. Drugi bijaše na dan sv. Nježe. Bila je sama galama i vika. Ozbiljnoga malo, a sve «niente, e senza šugo». Ulazmna bila je po volji: ko je dao liru, ko po itd. Stvar bez smisla i svrhe, po medulinsku: «niš, veliko niš».

Uostalom mogli bismo se možda i čuditi kakvoj pametnijoj našoj osobi, što je išla na tu komediju, ali zapravo ne vrijedi ni to, jer su ti išli ne iz želje za umjetničkim užitkom (sic!) već iz one najobičnije kurijozitete. Na koncu bilo je, kako se priča, sve nikakvo, samo, što kad se onaj poznati delija razvalio u kobao vode, i izašao ko mokra kokoš, bijaše galame i buke i svega i ničesa. Toda da je netko od «glumaca» naglo obolio i zastor pade. Fiasco u fiaški punoj vode, koja je iskočila van iz «kolede» (kabla) kad se je u mu rastegnuo kapo.

Sa svim trudom, prvim i izvrsnim našim silama uz bogata sredstva, društva, glazbe zbora i drugog postizavasmo mi u predratno doba kod preridijvanja predstava vidljive i dobre uspjehe, a sada, kad je sve to slomljeno, htjeli bi da nas nekako svojim komedijama nadomjeste. Jok! Nikada! Vi gospodo niste niti sjena od onoga, što smo mi bili, jer nemate takta, smisla i poštovanja do našeg osjećanja i čuvstvovanja.

IZ ZADRA.

Samostan sv. Franje, taj zaista lijepi i umjetnički zavod, koji kroz toliko vijekova bio pravo hodočašće jugoslavenskih otočana, sada se je potpuno italijanizovao, uslijed čega je izgubio svoj starodrevni titul provincijalata redodržave sv. Jeronima, i pripojio franjevačkoj provinciji Ancone. Samostan je nedavno okupiran od 20 djaka i 10 učitelja franjevaca iz Italije.

IZ SVISVETI KOD BUZETA.

Ne damo sebi mira dok vam ne javimo nešto, što nas uznemiruje i srdi. Našim selima naime kolaju glasovi, da će kod nas manje plaćati poreza jedan bogataš, negoli mi siromašni seljaci. Da li je to zbilja istina ili nije ne znamo; ali nešto ipak mora da bude. Iskustvo nam je pokazalo, da je dandanas sve moguće. Zato upozorujemo već danas kompetentne faktore, da paze što rade. Nema stvari na svijetu, koja nas toliko uznemiruje, koliko nepravda i dvojne mjere, koje se poradjaju na ušrb našega naroda. Sa nepravednošću i partizanstvom ruši se u nama svako štovanje i pouzdanje do onih, koji nad nama vedre i oblače.

IZ HUMA.

Prošlog ponedjeljka dogodila se u selu Kotli velika nesreća. Braća Zubić-Pavletić sjekli su orahovo stablo za prodaju. Stablo je pri padu zgnječilo dva brata a trećega ranilo. Sva tri brata bili su sinovi neke udovice, koja sada plače i cvili za svojim uzdržavateljima. Siromaštvo je natjeralo nesretnu braću na to, da sječući orah za prodaju izgube svoje mlade živote.

Ljudi božji, pazite se dobro kod ovakovih radnja!

IZ SV. IVANA KOD BUZETA.

Pretprošlog su tjedna nepoznati zlikovci pokrali ovdješnjeg trgovca Krbavčić-Sumića. Odnijeli su mu sav novac, prilično laktene robe i nešto živeža. Krbavčić trpi štetu od 10.000 lira. Tatovima nema traga.

Gospodarstvo

Važnije radnje u mjesecu februaru

U kući i dvorištu: Dovrši poslove, koje smo ti propisali za januar. Svako toliko treba da prozračiš sve prostorije. Razobjesi vani postelje, ponjave i rublje da se prozrače! Osobito ono rublje, što je stlačeno u škrinjama i sanducima, treba da vani prozračiš. Promijesaj i prehitaj žito u žitnicama, a naročito za vlažna vremena. Povrće u spremištu ne smije trpjeti ni od zime ni od vlage ni od slaba zraka, ni od miševa. Gnjilo povrće odstrani od zdravog.

U staji: Pazi na sve ono, što ti rekosmo za januar! Noću treba da su vrata i prozori staje dobro zatvoreni. Lošu, ali inače zdravu krmu uporabi sada, jer je blago kasnije ne će rado jesti. Krave, koje su se tekar otelile, ne napaj s odvise ledenom vodom. Ojanjene ovce treba bolje krmiti. Ovcama će prijati posije (mekinje) koje su pomiješane s uljnim presancima i dobro posoljene. Štedi s krmom u govedjoj staji, gdje po nemarnosti gospodara ili sluge mnogo sijena padne medju stelju (gnoj). U svim stajama pazi strogo na čistoću i skrbi se za čisti zrak.

U kokošinjaku: I ovdje treba da gledaš na čistoću. Ako hoćeš da budu kokoši dobro nesle, drži ih u toplom položaju i obilato hrani. Jaja, koja će rabiti za rasplod, treba odmah pobrati i spraviti na umjereno toplo mjesto, inače bi im zima naškodila.

Oko kunića: Zima kunićima ne škodi, samo od vlage ih trebe čuvati. Obilatu stelju treba često promijeniti. Nešto friska treba im uvijek davati uz ostalu kućnu krmu. Za to dobra je i peša, samo treba kuniće, koji nisu na nju naučeni, prije polagano priučiti.

Budući da kunići počinju u ovom mjesecu mijenjati dlaku, treba da ih sada ne upotrebljavaš za plemenjenje. Sjeme od sunčanice i lana kunićima pospješi izmjenu dlake i učini ju svjetlom. Uopće treba kuniće radi promjene dlake bolje krmiti (sa zrnjem i mukom).

Pčele: Prvog toplog dana, pokazuje li toplomjer 8° do 10° C u sjeni, izletjet će pčele iz ulišta napolje i leteći izbacivat će iz crijeva izmetine. Kod tog prvog izleta bit će pčelaru glavni posao, da sabire ukočene i malo žive pčele pred ulištem, da ih ogrije i stavlja na leta ulišta, da laglje dodju unutra. Ne treba se nimalo bojati, da će ih druge ubijati, ako ih i stavimo slučajno u tudje ulište, jer poznato je, da kod prvih izleta za hladnijega vremena ne ubijaju pčele par pridošlih tudjica. Bez uzroka ne mije se ulišta otvarati. Pravi pčelar poznat će prisluškivanjem na letu ulišta, kako da mu stoji pčelac — zuje li one zadovoljno ili ne. Sumnja li, da stvar nije u redu, otvorit će polagano sumnjivo ulište, da se uvjeri, ima li dovoljno meda. Nadje li na pol mrtvog, ukočenog pčelca, u kojem se pčele slabo miču i jedva od gladi i zime trepte krilima, to će ga na večer odnijeti u toplu, ali tamnu sobu i dodati mu vodom razrijedjenog i mlačnog meda, a sutradan ga opet odnijeti na svoje prvašnje mjesto u pčelinjak.

Uz povoljne prilike tekom mjeseca evate lijeska, vrba, visibaba itd. te ako grije toplo sunce i nije vjetrovito, te pčele sabiru prvi pelud, iz kojeg priređuju mliječ za hranjenje legla.

U ovom mjesecu počinje matica nesti jajašca, pa ako je vrijeme povoljno, leglo se u jakim pčelcima dosta širi. U krajevima, gdje ima badema (mandula), pobiraju pčele osim peluda i dosta meda. — I posu-

je sa vodom treba namjestiti, da se pčele odmah na početku nauče na vodu. Da se pčele u vodi ne udave, treba metnuti u vodu slame ili mahovine. Vodu je dobro malko usoliti.

Uljarnica i maslinik: Nastavljaju i dovršavaju se radnje označene za januar. Pazi na čistoću!

Koneba i vinograd: Pazi, da su bačve uvek pune. Ako nemaš vina da ih nadoneseš, potraži manju bačvu ili napuni praznim prostor nad vinom sumpornim dimom, ugavši komadić čistog sumpora čepovi i tapuni neka se priležnu dobro otvoru, tako, da ih ne trebaš ničim omotavati, i čepovi budu tako dugi, da donjim krajem, kad je bačva puna, barem za 5 cm duboko u vino sizu. Najbolje je, da su čepovi iz hrdog gustog drva ili od plute (surv.). Praktični su i stakleni, šuplji čepovi. Podnipošto ne smijes pustiti, da se vino po bačvi cijedi i ako ti se stogod prolije, treba i odmah obrises. Ako se još nije pretočilo mlado vino, učini to odmah, i to samo po suhom, burnom vremenu. U vlažnim konobama, gdje zračenje puno ne pomaže, neka se bačve namažu antinoninom, mikrozom ili kojim drugim sredstvom protiv plijesni. Ispražnjene bačve neka se odmah dobro operu, i čim se malo procijede (osuši), zasumpore.

U vinogradu: Nastavlja se rigolanje ili krčenje odnosno kopanje jaraka. Prije zime iskopano zemljište može se već, ako ne ledi, lozom zasaditi. Kod sadjenja čeparica treba paziti, da se ne sadi preduboko. Ako je vrijeme mehko, može se već početi rezati loze. Kozicam, lugu i žutici podvržene loze neka se kod rezanja namažu rastopinom od 10 litara vode i 1 kg sumporne kiseline i 1 kg zelene galice. Obrezuje se matičnjak, pripravlja se kolce i zukve, posječe i okapa trstiku, gdje je imade.

U voćnjaku: U zadnjim godinama posadjene voćke treba obrezati i kod toga gledati, da dobije krošnja piramidalni, oblasti ili kotlasasti oblik i da dobiju pojedine grane dosta zraka i svijetla. Gusjenična gnijezda i druga legla zareznika na granama se tom prilikom uništava. Stara se kora na deblu zajedno sa mahovinom ostruže i spali, a deblje donje dijelove grana namaže se smjesom od vapna i modre galice. Zemlju oko stabala se prekopa i po potrebi pognoji. Kod starijih stabala se izreže mlazove ili vodenice, onda sve, što je suho ili nalomljeno, što je pregusto i što se križa. Ako je potreba (kad se vidi, da stablo krzljavo raste i da se plod dobro ne razvije), pomladi se ga onako, kako smo to rastumačili u zadnjem broju »Istarske Riječi«. — Isto tako, ako je slabe vrsti, ili ako ne će da plodi, pripravi se ga za precijepanje time, što mu se grane presjeku. Ako ne ledi, mogu se voćke saditi. Režu se cijepovi za preljetno cijepanje i zakopaju se u pijesak u konobu ili u rahlu zemlju na kakovom hladnom mjestu vrta. Trešnje, šljive i kajsije mogu se već cijepati. I skropljenje voćaka, osobito jabuka, krusaka sa 10% karbolinceja ili sa običnom bordoleškom smjesom, veoma je korisno.

U povrtnjaku: Nastavi, odnosno dovrši raznije radnje, nabrojene za januar. Graškovo sjeme izloži na toplo mjesto, da potjeraš iz njega eventualne hruste-žiškare. Cobce i muse treba što prije posijati. Sjeme muse dobro je držati 4 do 5 dana prije sjetve u vodi od 35 C. Petargonije, koje su već počele tjerati, stavimo na svjetlo. Jeseni spremljene fuksije sada se krate i presade; sada se ih može šibicama pomnožati, ali šibice ne smiju biti preduge.

Na polju i livadi: Kad nam dopušta vrijeme vozimo napolje gnoj. Ako nije zemlja ledena, započnimo orati za proljetne usjeve. Sije se različita jarina a koncem mjeseca i u toplijim krajevima već i djetelja. Na livadi, gdje nije više ledeno, izravnaj se krtičnjake. Cupa se različni livadni korov. Koli livade toli djetelišta dobro je pozubatiti, t. j. prevući oštrom livadnom branom ili zubaticom. Ako smo po livadi prije zime stajski gnoj rastrusili, sada se ono što nije voda u zemlju isprala, pograbi i spremi na kompost. Postojeće već jarke treba popraviti, iščistiti i nove iskopati. Svakake moramo nastojati, da nam voda na livadi ne leži.

Deset zapovijedi onima koji moraju plaćati poreze

1. Porezi moraju se plaćati točno na dan dospiolosti. Prvi obrok izravnih poreza za godinu 1924. dospijeva od 10. do 18. februara t. g.

2. Nema smisla da se prosvjeduje kod ekseku tora, ako su porezi pogrješno ili previsoko odmjereni. Ekskutor mora utjerati od poreznika odmjereni iznos, jer ga inače mora isplatiti iz svoga džepa. Porezovnik, koji ima pravo da reklamira, treba da se obrati na poreznu agenciju.

3. Utoci protiv prvih poreznih imenika, objavljenih u mjesecu januaru, mogu se predložiti

od najkasnije do 15. aprila t. g., ako oporezovani prihodi ne postoje ili ako su neoporezlivi;

bi najkasnije do 15. julija t. g. ako je porez pogrješno ili dvostruko odmjeren.

4. Tko ima nenastanjene kuće ili radionice, koje se poslaju, mora svojedno platiti ekseku tora i ako ima pravo na povratak, ako su kuće i radnje dana prazne i ako radionice godinu dana ne posluju.

5. Trgovci, obrtnici i slobodni zanatlije, koji imade da su previše oporezovani za god. 1924., mogu sa jednostavnom ceduljom zahtijevati, da im se snizi visina takseičje poreza za god. 1925.

6. Nitko nema prava da prosvjeduje protiv visine odmjerenog poreza, ako nije najmanje prihod svojeg pokretnog imanja za god. 1924. jer se visina poreza odmjeriti na temelju takseičje prinašaje skladavice ili na temelju prihoda, koji odgovara ključu odnosnog poreza. Zakon uzaćme prosvjed samo u onim slučajevima, koji su navedeni u toćcoj zapovijedi: Navrski, prema tome ne mogu da prosvjeduju ni posjednici zgrada, kojima je bio odmjeren porez na temelju prihoda iz g. 1920., izuzevši slučaje predviđjene u 3. tački.

7. Svi oni posjednici, čiji godišnji prihodi iznašaju preko 10.000 lira, moraćete tekom oktobra 1924. učiniti prijavu za dopunidbeni porez.

8. U slučaju da jedan prihod tekom godine prestane postojati, porezovnik je dužan da to javi u roku od 3 mjeseca — iza kako je prihod prestao da postoji — poreznoj agenciji. Novi prihodi moraju biti prijavljeni: u roku od 30 dana stalni prihodi (kamati, glavnice, doživotni dohoci, plaće itd.), a u roku od 6 mjeseca nestalni prihodi, koji potiču iz trgovine, obrta, zanata itd.

9. Porezovnik, koji primi objavu od porezne agencije, neka pažljivo pročita što je štampano na dotičnoj listini, jer je ondje sve rečeno, što mu je činiti u svrhu zaštite vlastitih interesa.

10. Reklamacije protiv poreza treba u roku od 20 dana predložiti poreznoj agenciji ili općini. Reklamacije je najbolje da se uruče osobno kod porezne agencije ili općine, jer ako se šalju poštom mogu i zakasniti, a onda nemaju nikakve valjanosti.

Postupak oko praznih bačava

Čim se vino istoči iz bačve te nam bačva više ne treba, moramo da je temeljito isperemo čistom vodom. Ovo pranje moramo da ponovimo toliko puta, dok se kod zadnjeg pranja ne iscijedi sasma čista voda. Ako je bilo u njoj vino više vremena, nabrat će se na dnu talog, koji se djelomice drži duga. Ako su bačve malene, odstranit ćeš im lakše talog, koji se drži nutarnjih bačvinih stijena, na taj način, da bacaš unutra kod prvog pranja uz vodu i nekoliko čistih kamenčića, pa da bačvu snažno zaljaš amo i tamo. Mjesto kamenčića možeš da uzmeš čisti, nezardjavi, prilično dugi lanac (verigu), koji se turi kroz gornji otvor, te da ga kasnije lako izvadiš.

Kod ovećih bačava, koje imaju vratašca, skinu se, te se oštrom kefom i vodom ostrani sav talog, koji je ostao u bačvi. — Tako isprane manje bačve postave se na suho mjesto, na dvije gredice, nezaćepljene, sa gornjim otvorem (tapun) prama tlu, da se voda iscijedi i da se bačva, što prije osuši. Velike pak bačve sušimo, da ih postavimo tako, da se voda kroz otvore na vratašca iscijedi. Osobito velike bačve, koje imaju tako velika vratašca da može kroz njih da udje čovjek čiste i suše se na mjestu u konobi. — Kad se bačve susvim osuše, treba da ih sumporamo čistim sumporom. Zato upotrebljavamo sumporni stenj na asbestu, kojega dobijemo u mirodnici (drogheriji). Imade i običnih sumpornih stenja iz papira ili platna, koji su jeftiniji, ali takvi se ne preporučaju, jer, kad se zapale, iskaplje mnogo sumpora, a osim toga još pušćaju neugodan miris, što je za vino i bačvu štetno. — Najjednostavnije sumporanje vrši se ovako: Ponajprije začepimo bačvu odozdo, zatim uzmemo jednostavnu spravu, koja se sastoji iz tanke žice pričvršćene na dugačkom tapunu. Na kraj ove žice obiesimo za svaki hl. sadržaja bačve po jedan asbestni sumporni stenj. Sumpor zapalimo i žicu sa gorećim sumporom turimo u bačvu tako, da tapun bačvu sasvim zatvara, da ne izlazi sumporni dvokis (dim), koji se kod toga razvija. Kad sumpor izgori, odstrani se tapun sa žicom i bačva dobro zatvori sa običnim tapunom. Ovo se sumporanje praznih bačava mora ponoviti barem svaka 2 mjeseca, hoćemo li da očuvamo zdrave bačve. Da ovog vrlo važnog posla oko bačava ne zanemarimo, potrebno je, da na bačvi kredom zabilježimo datum svakog sumporanja. Prostor, gdje se drže zasumporane bačve ne smije da bude nipresuh ni prevlažan. Ako je prostor presuh, tada se bačve rasuše, sumporanje učinkuje manje vremena, jer sumporni dvokis (dim) brže izlazi iz rasušenih bačava. Ni u prevlažnom prostoru ne drži bačve, jer preobilna vlaga kvari bačve izvana.

Takav bi bio pravilan način čuvanja praznih bačava. Pustiti bačve, kako mnogi naši ljudi običavaju, kad ih isprazne, da ih jednostavno otvorene puštaju, da se izcjede i osuše, bez osobitog pranja, nije dobro. Takve se bačve većinom pokvare, odnosno pokvare nam kasnije vino. Zato treba taj način čuvanja praznih bačava jednom ostaviti i postupati s njima po prije opisanom načinu. Pamtite, da bez zdrave i dobre bačve, nema dobrog vina, ma imali još tako dobrog i zrelog grožđja!

Fran Trampuž.

Mičimo se!

Naša Istra postaje svakim danom siromašnija. Položaj našega seljaka nije dobar. No bojimo se da ni nje će biti bolji, ako ne počne bolje i racionalnije gospodariti. Negda se je životarilo i sa slabim gospodarenjem, ali danas nije moguće. Stara su vremena daleko za nama, pa se ne će više vratiti. Jednoć su naši ljudi glavnu skrb posvećivali vinogradarstvu, ali više nije vrijedno, jer od vina ne ćemo imati one koristi, koje smo negda imali, i to radi konkurencije talijanskih vina. Zato treba da se damo na druge grane gospodarstva.

To su napokon opazili mnogi i mnogi naši seljaci po Istri, pak su počeli veći dio zemlješta zasijavati djetelješom i gojiti sjenokoše, e da uzmognu kasnije više gojiti krava i ovaca. Imadu sasma pravo. Marva je vrlo skupa, a uz to nam donaša naitviše koristi.

Ali to nije dosta. Nas seljak treba da posveti veću pažnju i krmadarstvu. Krmadarstvo je vrlo važna i unosna grana gospodarstva. Samo jedna svinja može da nam donese par hiljada na godinu, a to znači mnogo.

Ovčarstvo je negda mnogo dizalo seljački stan. Da je seljak gojio ovce, činio je mnogo manje dugova i — što je glavno — bolje je živio. Danas, u eri sveopće gospodštine, nema toga. To je veliko zlo, koje treba radikalno izliječiti. Otstranimo gospodštinu i dajmo se ponovno na gojidbu ovaca, jer ćemo iz nih dosta novaca izvući!

Naše domaćice neka se što intenzivnije bace na gojenje peradarstva (kokoši, gusaka, pataka (raca), purana itd.). Perad se vrlo mnogo traži u trgovini, a osim toga su jaja vrlo skupa.

Sada dolazi najzgodnije vrijeme za sadjenje dudova (murva), čijim se lišćem hrane svilene bube (galete). Gojenje svile traje samo 40 dana, a dolazi se do velikog dobitka. U mjesec dana možemo zaslužiti preko hiljadu lira. To je home lijepa svota.

U Istri ima još vrlo malo ljudi, koji se bave pčelarstvom. To je vrlo žalosno. Sa pčelama mogli bismo doći do lijepog novca. Danas je vosak i med vrlo skup.

Mnoge naše njive trebalo bi zasijati buhačem. Dandanas se sjeme od buhača mnogo traži, a osim toga je i vrlo skupo. Lanjske se je godine mnogo seljaka s njime prehranilo na otocima i u Dalmaciji. Zato uvedimo ga i mi u Istru i počnimo gojiti!

Kušajmo uopće sve, a držmo se samo onoga, što je najbolje.

Mala seljačka škola.

Kako se pripravlja juha za ljude, koji boluju u prsima?

Uzmi dve litre pšeničnih mekinja i stavi ih u lonac, koji sadržaje po prilici 4 litre. Ove mekinje poluri vodom kipućom i tada sasma napuni vodom, te posoli. Kad se omeći stavi unutra još komad sredine od dobrog hljeba (kruha) i to ostavi na toplom mjestu, mjestu, gdje će se ukuseliti. Kada se to dogodilo, lonac dobro pokri, i vodu kroz poklopac ocijedi, te stavi da ta juha zakipi. Sada unutra stavi riže, ili kaše, da se u njoj skuha, i koliko još treba posoli. Kada je riža skuhana, onda u zdjeli, u kojoj ćeš tu juhu donijeti na stol, smiješaj dva do tri žutanjka od jaja, dodaj tome malo kiseloga vrhnja, dobro smiješaj, i na ovo nadoli onu juhu sa rižom. Na to posipaj mali tanjurić ribanoga hrena. Ova je juha dobra i bez hrena. Naročito se preporuča prsobolnima, koji će ako li će je češće rabiti, za kratko vrijeme osjetiti veliku olakšicu.

Kako se čini prosvjed radi oporezovanja kuće, koja je bila uništena požarom ili od koje nemamo nikakvog prihoda?

Ako ti je bila kuća zapaljena ili ako nitko ne stanuje u njoj, a porezne je vlasti usprkos toga oporezuje, treba da uložiš prosvjed na poreznu agenturu. Ta prosvjed mora biti po prilici ovako sastavljen:

Alla spettabile
Agenzia delle Imposte
in
(Mjesto gdje se nalazi).

Il sottoscritto denunzia all'Agenzia delle imposte di . . . . . che il reddito derivante dalla mia casa in . . . . . No . . . . nella somma di Lire . . . . . inscritta nel ruolo principale del Comune di . . . . . al nome e cognome di . . . . . .
e cessato in seguito all'incendio (ili: è cessato nella mancanza della rendita) della casa e chiedo che gli sia decretato lo sgravio della imposta dal giorno 1 marzo 1924 tenuto conto delle seguenti deduzioni di fatto e dei seguenti titoli in prova della denunziata cessazione.

La casa fu distrutta completamente da un violento incendio scoppiato il . . . . . .

Fatto a . . . . . addì . . . . . 1924.

Il Denunziante:
(Potpis).

Prosvjedu treba priložiti općinsku svjedodžbu, iz koje proizlazi da dotična kuća bila faktično uništena požarom ili da nema nikoga u njoj na stanu.

Op. ur.: U narednim brojevima iznijet ćemo druge formulare).

Kako će se soliti i sušiti svinjsko meso?

Mislimo, da ćemo udovoljiti našim domaćicama, ako im pod ovim naslovom koji savjet odijelimo. Znamo doduše, da su one u kućnim poslovima kud i kamo praktičnije od nas, ali nadamo se, da će im naš savjet dobro doći osobito u pitanjima gospodarske naravi. Tako jedno pitanje sigurno je i ovo: kako ću soliti i sušiti svinjsko meso? Ima raznih načina — svaka domaćica ima u kućnim stvarima svoj posebni ukus i način — ali mi ćemo iznijeti upravo najbolji i najrazumniji.

Dakle, drage domaćice, poslušajte!

Za 50 kilograma mesa pristavi na vatru 30 litara vode, u vodi 4 kg soli, 10 dekagrama papra, 26 dekagrama salitre, 5 glavica crljenog luka srednje veličine, 5 izrezanih glavica bijelog luka (češnja), četvrt kilograma šećera (cukora) i to sve pusti nek vrije četvrt ure.

U tu vodu stavi meso, veće komade po dnu, a manje po vrhu, dobro ih stisni i onda polij ohladjenom vodom tako da voda prodje kroz komade mesa. Male komade mesa ostavi tako 3 tjedna a veće 5 tjedana u toj vodi; medjutim ispremješaj meso četiri puta.

Prije nego obiješ komade mesa, da se suše na dimu ili u sušnici, najprije pusti, da otečesva voda, i nih i obriši ih dobro sa posve suhom krpom (rabačom). Pazi, da ne dodje na meso previše dima i nek ne bude dim prevruć.

Kako dugo treba da stoji meso na dimu?

To ovisi o ognju, što ga rabiš u kuhinji. Ako mnogo kuhaš, znak je, da trebaš više ognja, a prema tome treba i meso da manje vremena stoji na dimu: ako malo kuhaš, manje trebaš i ognja te meso moraš duže držati na dimu. Recimo, ti ne kuhaš mnogo, a ne kuhaš ni malo, to je trebaš srednje ognja dakle pri srednjem dimu ostavi male komade mesa 14 dana a velike 4 tjedna, da stoje na dimu.

Kobasice, što će se brzo rabiti, nek stoje samo dva dana na dimu, a one što ćemo ih čuvati da ljeta, nek stoje 4 dana

Što ću sa suhim mesom?

Objesi ga na zračnom prostoru, kamo ne dolaze muhe ni druga damad. Kad kupujemo suho meso obično ga dobijemo prekadjeno (predimljeno); zato kupuj samo dobro suho meso.

Kako se pozna dobro suho meso?

Dobro suho meso se odmah raspozna, ako u njuobodemo iglu do kosti. Ako ima igla dobar duh (miris), znak je, da je meso dobro, inače je pokvareno.

Politički pregled

Italija.

Po cijeloj je Italiji započela velika izborna borba. Najviše se pripravlja na izbore nacionalno-fašistička stranka, koja ima ionako već osiguranih 356 poslanika u Parlamentu. No fašisti se ne zadovoljuju tim brojem. Oni će nesumnjivo u pojedinim izbornim okruzima postaviti fašističke paralelne kandidatske liste, da na taj način što više utuku ostale stranke, koje idu u izbore da dobiju nekoliko poslanika.

Mussolini je u svom velikom govoru pred predstavnicima fašista čitave Italije izričito naglasio, da ne će paktirati sa nijednom strankom u zemlji, ali da će uza sve to na službenoj izbornoj listi kandidirati ljude, koji su skloni pomagati fašizam, iako još službeno ne pripadaju nacionalno-fašističkoj stranci.

Tako će na pr. tri jaka politička muža biti na fašističkoj listini: Salandra, Gasparotto i De Capitani — ma da nijedan od ovih ne pripada fašističkoj stranci.

Mnogi će političari osim gorenapomenutih doći u isti položaj, da prignu glavu i uđju u fašistički tabor, samo da se mogu baviti politikom, kao djevojka, koja željna udaje ulazi u brak s onim koji joj je enventualno simpatičan, ali ga — još ne voli, jer možda potječe iz grofoske obitelji, pa ju je u početku sram da sklopi brak — s velikašem.

Medjutim dok se jedan dio političara prilagodjuje fašizmu, drugi bježe u inozemstvo. Tako na pr. veliki financijer i političar Nitti bježi u Svicarsku ni ne osudjujući se na dilu gdje kandidira.

Sto se pak tiče borbe izmedju fašista i komunista, to je već došla do izražaja na više mjesta. U više je slučajeva protekla i krv.

Rusija.

Javljaju nam iz Moskve, da je ovih dana sovjetski državni egzekutivni komitet na skupnoj sjednici s vijećem pučkih komesara izabrao novu vladu Saveza sovjetskih socijalističkih republika. ZaLjenjinova je nasljednika izabran Rykov, koji je za Ljenjinova života bio njegov prvi zastupnik i šef gospodarskoga odjela sovjetske vlade. Prije rata je Rykov bio odvietnički perovodja. Bio je vodja ilegalne komunističke stranke, radi čega je bio osudjen na 12 godina robije i prognan u Sibir. Poznat je kao vrstan gospodarsai stručnjak. Na njegovom će ga mjestu u gospodarskom odsjeku sovjetske vlade nasljediti Dježinskij, dosadašnji komesar za saobraćaj. On ima da energičnu provede definitivnu reorganizaciju u gospodarstvu, koju je zasnovao i počeo provoditi Rykov. Prema tome je to nastavak Ljenjinove politike, jer je Ljenjinova osnova, da se zemljoradnja u Rusiji podigne uz podporu industrijske proizvodnje, koja bi fabrikovala robu u veliko, a prema potrebi seljaka, što je Rykov uspješno započeo provoditi. Nova je sovjetska vlada odlučila, da ne mijenja losa lašnju vanjsku politiku sovjetske Rusije. Nakon priznanja sa strane Engleske, što se u Moskvi smatra najvećim uspjehom Rusije, dobiva S. S. S. R. naročito povoljan položaj u medjunarodnom konzertu država, jer odsada može svakoj državi, koja je do veza s Rusijom najviti, da ce s njom uspostavati svoj pitanja tek ako prizna S. S. S. R. de jure. Medjutim su veze uspostavljeni normalni odnosi s Engleskom. Drži se, da ce poslanikom S. S. S. R. u Londonu biti imenovan Rakovski. Ovih se dana imaju uspostaviti i normalni odnosi s Italijom. Sve su predradnje za potpis trgovačkoga ugovora već ugotovljene.

Engleska.

Engleski je ministarski predsjednik Macdonald pred malo dana upotpunio ministarstvo novim članovima, tako da cjelokupni kabinet sa podsekretarima broji 40 članova. Medju njima imade osam pravih rudničkih radnika, tri bivša vladina činovnika, dva učitelja, dva tkalca, jedan željeznički mašinista i jedan brijač.

Nova vlada hoće da uvede novi društveni i gospodarski poredak u zemlji. Neke grane narodnog gospodarstva (rudnike, željeznice itd.) kani socijalizovati ili podržaviti. Sada pripravlja nacrt, po kojem ce udariti porez na veliki kapital. Radi toga su kapitalisti počeli seliti svoj kapital iz Engleske u švicarske banke. Sto se tiče vanjske politike i odnošaja sa drugim državama, vlada je već na prvom sastanku ministarskog vijeća postavila sebi

ovu zadaću: a) da juridički prizna sovjetsku Rusiju i b) da poradi zajedno sa Rusijom oko toga, da se svi medjunarodni ugovori preudese, pa da se stvori jedno mirovno sudište, koje će riješavati sve medjunarodne sporove. Radi toga bila je ovih dana priznata sovjetska Rusija.

Medjutim nova vlada ima još velikih poteškoća. Prva je poteškoća neuposlenost u Engleskoj, drugo štrajkovi, koji su izbili, a treća i najveća jest borba kolonija protiv engleskog gospodstva. Egipat, Indija i još neke kolonije nesamo da se bore protiv engleskog gospodstva već traže i posvemašnju nezavisnost.

Domaće novosti

Našim ljudima na znanje.

G. Gjuro Corazza, umirovljeni sudski savjetnik, otvorio je ovih dana advokatsku pisarnu u Buzetu. Pučanstvu onih krajeva je bivši sudac Corazza dobro poznat i uživa najveće simpatije.

S naše se strane veselimo dolasku advokata Corazze u Buzeštinu, jer će on kao sin ove zemlje, poznavajući ljude i prilike, po svojim silama pomoći bijednome narodu u njegovom teškom položaju. Obzirom na njegovo besprijekorno ponašanje i mnogogodišnje sudevanje u raznim krajevima Istre uvjereni smo, da će hljeti i znati ugoditi pučanstvu bez razlike narodnosti.

Bilo sretno!

Našim izbornicima!

Kako doznajemo, malne po svim općinama već su izloženi izborni imenici. Te imenike ima pravo da pregleda svaki izbornik. Tko nije unesen u izborni imenik, neka što prije uloži reklamaciju. Rok za dolaganje reklamacija ističe 15. februara t. god.

Da 24. februara moraju sve općine dostaviti svojim izbornicima izborne legitimacije. Tko ne dobije do tog dana spomenute legitimacije, ima pravo da ju ide sam dignuti u općinski ured.

U utorak, 26. februara u 16 sati ističe rok za predlaženje kandidatskih lista. Kandidatske liste treba uložiti na prizivnom sudištu u Trstu. Od 26. – 29. februara mora prizivni sud pregledati kandidatske liste.

U nedjelju, dne 2. marta ističe rok za predlaženje izjava glede združenja kandidatskih lista sa kandidatskimi listinama drugih izbornih okruzja. Ovu izjavu predložje zastupnić pojedinih kandidatskih listina prizivnom sudu u Rimu.

Od 6. marta dalje moraju biti svi općinski uredi otvoreni barem od 9. – 10. sata za izdavanje izbornih legitimacija.

U utorak, dne 4. aprila naprijed izbornici imaju pravo da ide općinskom uredu po duplikat izborne legitimacije, dokaže ako su izvorni izgubili. Duplikati se izdavaju na zelenom papiru.

U srijedu, 2. aprila ističe rok za imenovanje skrutinatora (ljudi, koji broje glasove).

U četvrtak dne 3. aprila ističe rok za izdavanje osobnih iskaznica (čl. 67. izb. reda). Te iskaznice izdaje pretura (sud).

Od petka (4. aprila) do ponedjeljka (7. aprila) obustavlja se svako izdavanje osobnih iskaznica.

U nedjelju, dne 6. aprila, u 9 sati prije podne započet će glasovanje, koje će trajati do 9 sati uveče.

Ne selite se u Brazileju!

Doznajemo, da se nekoji naši ljudi iz Istre kane seliti u Brazileju i da misle, da je tamo zemaljski raj. To je posve krivo mišljenje. Prema našim informacijama, naš čovjek apsolutno ne može da živi u Brazileju. Zarada, koja se tamo dobije, je veleteška i nesnosna. Osim toga treba znati, da doseljenci moraju spavati u kolibama na goloj zemlji, gdje nema ni stropa ni staklenih prozora, i to zajedno sa govedima i svinjama. Veleposjednici, koji zapošle doseljenike, davaju im za hranu redovito grah i pržene brašno, jer kruha — bez kojega nas narod, ma u kakvoj formi bio, ne može da živi — nema. Takav najprimitivniji život mega da podnesu ljudi samo iz krajeva, koji su na najnižem stepenu civilizacije. Naši ljudi u Istri, iako su skromni u svojim zahtjevima, ne bi mogli da podnesu takav život.

Što se tiče zdravlja to već spavanje na goloj zemlji izvrgava doseljenike velikim opasnostima. Ima i neka vrsta kukaca, koji često uzrokuju vrlo teško obolenje.

Prema napomenutom obrazloženju može se reći, da je zaposlenost u brazilskoj provinciji u poredbi sa ostalim zemljama onkraj velikog mora za nas svijet jedno od najnepovoljnijih mjesta za uposlenje naših ljudi. Nigdje tu nema ni najmanjeg zametka blagostanja, nigdje mogućnosti štednje, samo iseljenici izvjesnih krajeva (n. pr. Kalabrezij) mogu od one kukavne zarade nešto da šalju svojim kućama ili da metnu na stranu. Nigdje nema pozitivne dobiti, već golo robovanje brazilskim veleposjednicima, na štetu imetka, zdravlja i ljudskog ponosa.

Ponavljamo: Ne iseljujte se u Brazileju!

Seljaci, ne uništavajte šume i gojeve!

Malne na svakoj željezničkoj stanici po Istri nalaze se velike naslage našeg drva. Naši ljudi nemilosrdno sjeku šumice i gajeve. U zadnje vrijeme počeli su sjeći i orahe. Što je rasle pedeset sto godina, biva posječeno u sat dva. To je veliko zlo. Vidi se, da naši ljudi ne misle na budućnost, na sveje potomke. Što bi bili rekli oni, kad bi im bili njihovi stariji sve opustosili? Sigurno bi bili mrtve opsovali. Tako će i njihova djeca njih, kad ne budu jedamput mogli živjeti. Istina je, da mnogi i mnogi uništavaju šumice i gajeve samo radi bijede, ali je takodjer istina, da to mnogi čine i bez vrće potrebe. Takvi ljudi nemaju ni i bez vrće potrebe. Takvi ljudi nemaju ni srca ni samilosti do svoje djece. Izgovor briga mene budućnost iza moje smrti nije za mjestu. Razuman otac i odgojitelj djece ne će nikada što takva izgovoriti. Otac, koji se ne stara za budućnost svoje djece, nije nikakav otac. Seljaci, zamislite se u ove riječi! Sjecite samo ono što morate, i ništa više! Ne šišajte do gola našu Istru, jer ovakva ne će biti u stanju da hrani ni vas ni djecu vašu!

Novi jugoslovenski konzul u Trstu.

Gospodin S. Rašić, dosadašnji jugoslovenski konzul u Trstu, imenovan je načelnikom ministarstva inostranih djela u Beogradu. Na njegovo mjesto dolazi sekretar jugoslovenskog poslanika u Brnu, gosp. Stanković.

Svega po malo

Čudni običaji kod divljih naroda.

Neki pukovnik francuskih kolonijalnih trupa, koji je u ovo posljednje doba pronatovao najopasnije divlje krajeve oko rijeke Amazonke (Južna Amerika — Brazilija), priča u jednom londonskom listu svoje čudne doživljaje, od kojih je svakako najčudniji dogodiaj, što ga je doživio u divljem plemenu Matauzas. On priča: Preživio sam preko dva mjeseca usiljenog urodjenicima plemena Matauzas promatrajući njihove zaista čudne običaje. Ne žene se u ovom primitivnom plemenu nikko i ne rađaju djecu u svoj obični dnevni i dosta ponižujući život. Ali prava porodjenja ceremonije započne istnu sedmi red je, da otac slavi sad sve one, koji kad nas u takvim sučajevima slave svetu rodilje. Muž legne u krevet i ostane bolesan dana, i kroz čitavo se to vrijeme monastka i da ga muče teški bolovi rodilje te stenji i jauče, plače previja ... Za osjeća u sebi sve bolove majke. Kad prođe sedmi dan, on ustaje iz kreveta, noseći ponovno na rukama dijete, ponosen i sretan zbog svog materinstva!

Umjetno proizvadjanje magle.

Gospodin Švedski inženjer Bernberg ispao je ovih dana, da na vjštački način proizvodi maglu. Na tome pronalasku radi on već od 1915. godine, kada su Njemci sa svojim zarušujućim plinovima otpočeli ovečiće da nanose strie Francezima i da toliko ljudskih života unište.

Da sam bljica da pronađjem, kaže Bernberg, jedno pomoćno sredstvo, koje daje mogućnost da se približi neprijatelju, ali ne da uništava tolike živote kao otrovni gasovi. I dosta, na posljetku je moj naporan rad bio kruncan sa uspjehom. — Italijanska vlada, čim je doznala za ovaj pronalazak, ponudila je ogromnu sumu novaca i pronalazak otkupila. Prema najnovijem naredjenju italijanskog ministarstva mornarice, aparat za proizvodjenje vještačke magle namjesta se na svima lakšim ratnim lađama.

Muž i žena ubili se da dodju zajedno u raj.

U Italiji se često puta dogadja ovo, šta se nigdje pod kapom nebeskom ne dogadja. Takoje su se prošli nekoliko dana, u Malfiretu, ubili muž i žena zajedno vjerujući da će obuje naći mir i sreću u raju. Tri dana su se pripravljali na smrt i bili su veseli, što će brzo ostvariti svoj zaista sunna dolina. Iza sebe ostavili su bezbroj pisama, u kojima su se opraštali sa rodbinom, prijateljima i znancima, koji će ostati iza njih da se i dalje muče na zemlji, gdje je samo tuga i jad.

Najmladja baka na svijetu.

Najmladja baka na svijetu živi u Japanu. Toj baki ima samo 23 godina. Udala se od 13 godina, šta u Japanu nije ništa neobično. A kako se njezina kćerka udala već u svojoj četrnaestoj godini, nije ništa neobična da je njezina majka već baka. Svakako ako stvar tako dalje uznapreduje, onda će novine za četrnaest, petnaest godina moći da donesu vijest o najmladoj probabi svijeta, koja će tad imati tekar 43 godine.

Tele sa pet nogâ.

Rumenjske novine javljaju, da je neki seljak u Sackelhausenu, kraj Temešvara dobio tele, koje ima 5 nogâ. Peta noga nalazi se blizu pupka, potpuno je inače normalna, samo je za 10 centimetara kraća od ostalih. Tele je zdravo i dalje se povoljno razvija.

Koliko listova ide poštom u jednoj godini?

U Engleskoj ide poštom u jednoj godini listova i dopisnica 3.882 milijuna komada, u Njemačkoj 3.634 milijuna, u Italiji 819 milijuna, a u Jugoslaviji 179 milijuna komada. Dakle najviše posla ima pošta u Engleskoj a za njom dolazi odmah Njemačka.

Antialkoholni fanatizam.

U Americi antialkoholni fanatizam slavi prave orgije. Demokratski poslanik Upshow predložio je kongresu novi zakonski predlog, po kojem svi državni namještenici i činovnici Amerike moraju položiti zakletvu da ne će nikada piti alkohol. Tko ne položi zakletvu bit će potjeran iz državne službe. Kongres je prihvatio zakonski predlog u principu, te ga uputio zakonodavnom odboru.

Prije oficiri sada redovnici.

Dosta njemačkih oficira iza konca svjeskoga rata znalo se je prilagoditi položaju. Nekoji su od njih stupili u službu trgovine i industrije, drugi postadoše okretni trgovački putnici, pouzdanici osiguravajućih društava i treći sudjeluju u raznim borbenim organizacijama te se kupe oko Hitlera i Erhardta i oko Consul brigade. Medjutim u njemačkim novinama može se čitati od vremena do vremena vijest, da je ovaj ili onaj njemački oficir stupio u redovnike. Tako su početkom ov. mj. stupili u franjevački red i položili svečane zavjete u Muenchenu ulanski nadporučnik princ Fran Loewenstein-Wertheim te bivši generalni poručnik pl. Reichlin Meldegg.

Ovo je brod!

Neobičan brod pušten je ovih dana u more sa brodogradilišta glasovite hamburške tvrtke Bloom Voss, koji će obavljati službu između Hamburga i Newyorka. Brod se zove Pittsburgh — a pripada poznatoj parobrodarskoj kompaniji White Star Linje. Njegova konstrukcija zanimat će svakoga. Svi strojevi na Pittsburghu bit će tjerani elektricitetom. U tovar i istovar robe te brodskih zaliha vršit će se pomoću jedne posebne vrste električnih dizala. Električna energija upotrebljena je na mjenu za sve mogućne službe. Osobito je pažnja priklonena, da se razni brodski poslovi obavljaju bez buke te se za vrijeme mirnoga mora brod javit popet odapete strijele po pučini. Brzina, kojom se ovaj brod kreće premašuje sve dosada poznate brzine prekoocean-ske parobrodarske plovnoga tipa. Pittsburgh ima 16.500 tona, a odredjen je da služi za prijevoz u-vanske novčane aristokracije iz Amerike u Europu.

Kornjača, koja teže 286 klgr.

U Londonu imadu u državnom vrtu jednu kornjaču, koja je teška 286 kilograma, a stara je 170 godina.

Englezi o Jugoslaviji.

Jedna vrlo uvažena engleska novina donijela je ovih dana članak o državnom gospodarstvu Jugoslavije. Ta novina hvali jugoslovensko državno gospodarstvo, jer da je u ministaru financija uspjelo, državni proračun izjednačiti da izdava nisu veći od primanja. Novčanica ovali tad isti to, da se ne izdaje u inostranstvu, da dobitkom i sa gubitkom ne se izvozi, a sve manje uvozi.

Koliko ima gostiona i kavana u Jugoslaviji?

Ima svega 194 tisuće. Te je jedino da na svakih 60 st. novnika jugoslovenske države dolazi po jedna.

Opadanje porodjaja u Franceskoj godine 1923.

U direkt od ... da godina ... [illegible] ... godine sveskupno 92.677 sto manje ... od godine 1922. ... 72.456 manje od godine 1921. U ... dvadesetoj ... manje ... 39.227 ... Sveskupno broj ... izno ... 1922. ... 84.778 ... godi. 1921. ... [illegible] ... rodjaja, ženadba, ali i smrti.

Književnost i umjetnost.

Ilija Bošnjak: Tečačka hemija.

Zanimat ... za naši ... poljoprivredniake ... prijeko je potrebno, da ... tečaćna hemija ... hemija ... za naši ... tako ... za tumačenje ... pojava, koje se dogadjaju u našoj prirodi. Naš zemjeradnik ... zemlje, prerađuje svoje proizvode, da ne zna nikako kako dalaziđa svojih plodova, zašto su jedanput bolji, a drugi put lošiji, i da ne zna kako bi pobolšao ... [illegible] ... i kako bi spriječio loše pojave, koje mu nagrađuju uništavaju.

G. Ilija Bošnjak, nadlivsi neobično poteškoćama ... [illegible] ... nije žalio ni truda ni vremena, da ... [illegible] ... ovu gravu ... [illegible] ... dade mogućnost našem ... [illegible] ... da dodje do znanja koje ... [illegible] ... Najtopije preporučamo ovu knjigu svim našim poljoprivrednicima i želimo da ... [illegible] ... dobro doći. Naručuje se u nekoliko: Mojo Zagreb, Sudačka ul. 9. Naručite za ... [illegible] ... knjižare Zaklade Biblioteke u Zagrebu, Frankopanska ul. 1.

Narodne šale.

Kako su Kastavci vadili sir iz bunara.

Priča se, more bre, da su se jednoć Kastavci vraćali u noći iz sajma kući. Bila je mjesečina. Budući da su bili žedni, svrate se na jedan bunar te zacrepnu vode da piju. U tom momentu zapaze u dnu bunara mjesec. Svi su stali, da nekomu pao sir u vodu. Bili su se ... [illegible] ... sirui. Jedan medju njima zavi: Braćo, eno nam sreće! Eno u bunaru se nalazi sir, koji je velik kao naš seoski mlin, žut kao maslo. Svi mu reknu: Suti, ne vi da ne čuje čitavo selo! Nato stanu kapama opancima crepati vodu iz bunara, da izvadi sir. U toj njihovoj radnji zadje mjesec u brda, a i sir nestane u bunaru. Sada je svjedan drugome postao lupež. Zatim se uspe rede, i jedan drugoga pretraže po torbicama, njedrima, da vide, tko je lat. A kad ništa ... nadjoše ni kod koga, počmu se od čuda krstiti kamo je isao sir. Medjutim najstariji od društvo stade misliti, pa izbijno reče: A ma vi zbilja, pravdali se ili ne pravdali, vi mi ne možete prodati rog za svijeću: sir nije voda prozidana nego ili nečiji pas ili netko od vas, ali za ništa vi krivi, nego ja, koji se s ljudima dižem.

Za oku soli pešao u Mostar.

Došao nekakav seljak na sajam u Sarajevo, pa pošto je prodao nešto malo vune, otidje jedan dućan da kupi oku soli, te upita dućdžiju: Posto prodavate oku soli? Kod svakome, odgovori dućandžija, po 30 para. — Ma zašto jedan po 30, kad u Mostaru oka je po 25 para? A ti idješ u Mostar, odgovori na dućandžiju — Seljak, za ime onoga dućandžije, vrati se kući bez soli, ćutiću dan osušari kolibu, ušćem te prati Mostar i kupi oku soli. Kad se peti dan vrati, upita ga ćaća: Gdje si bio bašmo tako dugo? — U Mostar sam ljudio da kupim oku soli za ispod čigandžog dućandžije. Sve, ćaćo, koji hocaše da me nasmiješ za para.

DOPISNICA UREDNISTVA

Gospodinu Lumberskom: [illegible] vijesti! Vaše stvari nismo bacili ... Sve će doći na red. Preporučamo se za dalje! Da ste mami zdravi!

Bijelej vrani XXX: Ne bojte se mi ... ne ćemo ... Vaseoni poštarčiću da nam ... [illegible] ... Sedam pozdrav Kanu i njemu!

Tudja valuta na tržanskoj burzi.

[illegible]

Odgovorni urednik: IVAN MARIĆ, MICHIELUZZI
Izdavač: IVAN STARI
Tisak: TISKARA „EDINOST“ U TRSTU

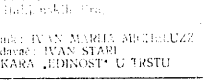

Tužnim srcem javljamo rodjacima, znancima i prijateljima, da je nas nezaboravni sinčić

IVAN

nakon kratke i teške bolesti preminuo u Zagrebu, dne 31. siječnja 1924.

Otac:
Stranić Ivan
stolar.

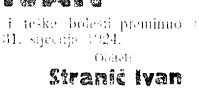

ADVOKAT

Gjuro Corazza

sudbeni savjetnik u miru

otvorio je advokatsku pisarnu

u Buzetu

(kuća Gregorec-Duscio)

Telefon otteruch. br. 9

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Telefon: 5-18 Podružnica u Trstu: Via XXX Ottobre, 11 Telefon: 5-18

PODRUŽNICE:
Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split

CENTRALA u LJUBLJANI

Dionička glavnica i pričuva:
60.000.000 dinara.

Bavi se svim bankovnim poslovima. Prima uloge na uložne knjižice, te ih ukamaćuje sa 4% a uloge na tekuće račune sa 4½% netto. Za otkaz vezanih uložaka plaća postotke po dogovoru Izvršuje burzne naloge i daje u najam sigurnosne kubije (SAFES).

Blagajna je otvorena od 9.–12.50 i od 14.–16 sati